

Л. А. Лисяк

ВИВЧАЄМО
БІБЛІЙНУ ІСТОРІЮ ТА ХРИСТІЯНСЬКУ ЕТИКУ
В 1 КЛАСІ

МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
(Плани-конспекти занять)

ПОЛТАВА
2011

ББК 74.268.77

Л63

Рекомендовано до друку (рішення вченої ради Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол № 4 від 29.09.2011)

Автор: Лисяк Людмила Анатолівна, учитель початкових класів Глибокобалківської ЗОШ I-II ступенів Решетилівського району Полтавської області

Рецензенти:

Фазан В. В., кандидат педагогічних наук, доктор теологічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Неізвідська Л. С., учитель-методист, вчитель початкових класів Полтавської ЗОШ I-III ступенів № 24, позаштатний співробітник Науково-методичного центру інтеграції змісту освіти академії педагогічних наук України.

Плани-конспекти укладено відповідно до програми «Біблійна історія та християнська етика», що рекомендована Міністерством освіти і науки України.

Л63 Вивчаємо біблійну історію та християнську етику в 1 класі: Методичний посібник. Плани-конспекти занять. – Полтава, 2011 – с.

Посібник містить детальні розробки занять з курсу «Біблійна історія та християнська етика», направлений на формування і розвиток гармонійної особистості української дитини на основах християнських духовних цінностей.

Автору вдалось врахувати вікові особливості першокласників, передбачити формування у школярів готовності до вирішення життєвих проблем, в ігровій формі засвоїти духовно-етичні правила та попередження негативних проявів поведінки дітей.

Конспекти містять сучасні інноваційні технології, мотиваційні принципи навчання, що так необхідно під час роботи з першокласниками. Дидактичні ігри, вірші, біблійні притчі, прислів'я, конкурси, розвивальні вправи, інсценізація життєвих ситуацій, які автор пропонує для використання на уроках, зробить навчальний процес цікавим, сучасним та добротворчим на основі українських християнських історичних традицій.

Конспекти уроків заслуговують високої оцінки і можуть бути рекомендовані для використання вчителям початкових класів, керівникам факультативів, курсів за вибором, гуртків, студентам педагогічних факультетів вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

Розділ I. Світ, наповнений любов'ю	4
Тема 1. Я пізнаю світ. Краса навколишнього світу.	4
Тема 2. Мудрість створеного світу. Творець. Дні творіння	8
Тема 3. Світ природи. Постійність і незмінність Божого світу. Пори року. Спостереження за природою.....	12
Тема 5: Турбота Творця про нас	23
Тема 6. Ангельський світ. Ангел – Хранитель. День тезоіменитства ,– традиції святкування.	27
Тема 7. Плоди земні. Хліб земний та Небесний. Розповідь про мандрування зернятка.	32
Тема 8. Світ потребує нашої любові. Бережімо красу природи.	36
Тема 9. Урок узагальнення по темі «Світ, наповнений любов'ю» Тематичне оцінювання	40
Тема 10. Наш рід. Ми християни	42
Тема 11. Мамині і радощі і турботи	46
Тема 12. Шануй своїх батьків	50
Тема 13: Любов – основа родинної єдності.....	54
Тема 14: Творити непомітно добро людям. Життя святителя Миколая.....	59
Тема 15. Свято в твоїй родині. Гостинність.....	65
Тема 16. Різдво Христове. Підготовка до свята	69
Тема 17. Святвечір у родині	73
Список використаної літератури	84

Розділ І. Світ, наповнений любов'ю

Тема 1. Я пізнаю світ. Краса навколишнього світу.

Мета: навчити бачити красу навколишнього світу; формувати вміння пояснювати, що таке «краса навколишнього світу»; називати природні явища; розвивати художньо – образне мислення; виховувати любов до природи, бережне ставлення до неї, почуття вдячності Богові за створений Ним світ.

Обладнання: презентація Microsoft Power Point «Божий світ навколо нас», ілюстрації до теми «Природа і ми», дитяча Біблія, іграшки – мешканці «Шишкиного лісу», альбом, фарби, олівці.

І. Організаційна частина.

Зустріч – привітання
« Я всміхаюсь сонечку,
Здрастуй, золоте!
Я всміхаюсь квіточці,
Хай вона росте.
Я всміхаюсь дощику,
Лийся, мов з відра,
З друзями вітаюся,
Зичу їм добра.»

ІІ. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Дорогі діти, сьогодні ми з вами розпочнемо цікаву подорож до країни Добра і Щастя. Допомогатиме нам у цьому вивчення курсу «Біблійна Історія та Християнська Етика».

Тема нашого уроку «Краса навколишнього світу».

ІІІ. Вивчення нового матеріалу

Наша мандрівка складається із кількох зупинок. **Перша зупинка** - «Поетична перлинка». Зараз ви прослухаєте віршик, ми його повторимо і вивчимо напам'ять.

Осінь, осінь, осінь,
Листя падає, жовтіє.
Чорна хмара набігає,
Дрібний дощик крапає.
Кап-кап-кап...(діти імітують рухами падаюче листя)
Молодці!

А ось і **друга зупинка**, до вашої уваги повчальна байка «Колос і Мак».

Колос і Мак

Золотий пшеничний Колос схилився до Маку, що пломенів на сонці червоним вогнем своїх ніжних пелюсток, і запитав:

- Скажи мені, любий, чому тобі така шана від людей? Сьогодні ранком я бачив, як молоденька пастушка довго милувалася тобою. Пробач, але я не бачу від тебе жодної користі. Ось взяти хоча б мене. Це я даю людям пишній хліб та інші смачні страви, без котрих їм не обійтися. А що люди мають з тебе?

Вислухавши уважно сусіда, Мак сказав таке:

- То правда, мій друже, що люди від тебе мають багато доброго. Ти годуєш їхнє тіло, а я даю їм духовну насолоду. Бог, окрім хліба насущного, у природі розсипав ще й багато краси, щоб людина, дивлячись на неї, не огрубіла душею. Коли б наша земля була без квітів, без краси, ти сам подумай, чого не вистачало людині?!

- Твоя правда!. – відповів пшеничний Колос і сам замилювався Маком.

Мораль: не хлібом єдиним живе людина.

Питання для бесіди.

1. Які продукти дає нам пшеничний колос? (хліб, печиво, бублики і т.д.)

2. Які квіти викликають у вас захоплення? (троянда, ромашка, фіалка)

Отже, ви зрозуміли, що нам необхідний не тільки хліб насущний, але й краса, яку так щедро розсипав Господь навколо нас.

Наша захоплююча подорож триває. І ось ми дісталися до **третьої зупинки**, ця зупинка має назву «Коралі Мудрості». Слово «коралі» означає червоне намисто, що є традиційною жіночою українською прикрасою.

Пропоную вам прослухати цікаві вислови про природу.

- Хто ні разу не бачив, як грає росяний луг під час сходу сонця, той не знає, що таке Божа краса.!

- Хто ні разу не слухав у полі жайворонка весною, той не знає, що таке музика!

- Хто ні разу не чув, як шумить колосками зелене жито на широкій ниві, той ніколи не чув як дихає земля.

Питання для бесіди.

1. Діти, хто бачив як сходить сонечко?

2. Хто чув як співають пташки?

3. Хто бачив пшеничні поля?

Ми повинні вміти спостерігати за красою навколишнього світу і в кожному явищі природи, в кожній рослині, ми зможемо побачити диво, закладене Творцем.

А наша наступна зупинка називається «Сторінками дитячої Біблії». (учитель демонструє дітям яскраво ілюстровану дитячу Біблію)

Розповідь учителя

Любі діти, ми бачимо Божий світ і розуміємо як прекрасно він побудований. Уявімо, що ми з вами **на луках**. Над нами високо розкинулось блакитне небо з білими хмаринками. А на землі – густа зелена травичка, засіяна квітами, Над квітами пурхають метелики, літають бджілки. Вся земля схожа на

гарний великий килим. І жоден килим, зітканий людськими руками, не зможе порівнятися з красою Божих луків.

Давайте завітаємо до лісу. Там ми побачимо багато різних дерев: і могутнього дуба, і струнку ялину, кучеряву березу і духмяну липу, і високу сосну. Тут є і галявини з кущиками та різноманітними травами. Скрізь чути голоси птахів. У лісі живуть сотні різних видів тварин. А скільки там ягід, грибів і різних квітів. Це справжній **лісовий світ!**

А ось і річка. Вона плавно несе свої води, виблискуючи на сонці серед лісів, полів і лук. Як у ній приємно скупатися, скільки в ній різних рибок, жабок і водяних жучків. Там теж своє життя – свій світ!

Яким величним є **море**. Який у нього багатий підводний світ. А які прекрасні **гори**, що своїми вершинами, вкритими вічними снігами і льодом, високо заходять за хмари.

Неможливо порахувати всіх рослин і тварин, які населяють Землю. Вони живуть скрізь: і на суші, і у воді, і в повітрі, і в ґрунті, і, навіть, глибоко під землею. І все це світу дав Бог. Тут діє особливий порядок, встановлений Богом, що часто називається законами природи. Все у світі народжується, росте, старіє і помирає – одне змінюється іншим. Всьому Бог дав свій час, місце і призначення. Великий і необ'ємний Божий світ. Неможливо ні порахувати, ні зміряти його, а знає всьому міру, вагу і число тільки сам Бог, який все це і створив.

Весь цей світ Бог створив для людей – для кожного з нас. Так безкінечно і сильно любить Він нас! І якщо ми будемо любити Бога і жити згідно Його закону, то багато чого незрозуміло в світі нам стане зрозумілим і всі будуть жити у мирі, дружбі і радості. А полюбити Божий світ і пізнати його нам допоможе ось ця Свята Книга – дитяча Біблія.

Питання для бесіди.

1. Хто створив світ і дав йому життя? (Бог)
2. Для кого Бог створив світ? (для людей)
3. Як людина повинна ставитися до природи? (милуватися, любити, пізнавати, берегти)

Фізкультхвилинка. Ви, мабуть, уже трохи втомилися? Зараз ми відпочинемо, адже настав час фізкультурної хвилинки, яку нам проведе веселе і непосидюче кошеня Коксик – мешканець «Шишкиного лісу».

Підніміться, будь ласка, з-за парт і повторюйте за мною (діти повторюють рухи вчителя, який імітує збір яблук)

«Виростем високими, яблук нарвемо,
В кошики великі ми їх складемо».

Пререгляд презентації «Божий світ навколо нас».

IV. Закріплення вивченого

«Творча хатинка». Намалювати луки, море, ліс, гори, річку (за вибором дитини). Робота з малюнком емоційно забарвлює сприйняття краси навколишнього світу.

Роботу над малюнком доцільно провести під класичну музику (П.Чайковський «Пори року»)

V. Підсумок уроку. *Свіжий подих казки*

Слухання казки В.Сухомлинського «Золотокоса».

Золотокоса

Коли сонечко стає нище по небу ходити, в темному лісі, прокидається золотокоса бабуся. А люди кажуть : осінь. Вона тихо йде зеленими лугами. Де стане, там на траві залишаються білі кристалики льоду. А люди вранці кажуть : заморозок. Приходить Золотокоса до саду, доторкається до дерева – і листя на ньому стає жовте, червоне, оранжеве...А люди вранці кажуть: золота осінь. А золотокоса бабуся удень ховається у темному лісі. Жде ночі.

Питання для бесіди.

1. Чому бабусю називають золотокосою?
2. Якими стають листочки, коли до них доторкається Золотокоса?
3. Чи любите ви осінь?

Дорогі діти! Ви ще маленькі і поступово пізнаєте світ, який створив Господь Бог. Учїться спостерігати за красою природи, бережіть неповторне Боже творіння, що оточує вас.

Домашнє завдання: Зібрати і засушити листочки з дерев, які пофарбувала золотокоса осінь. Милуватися природою, берегти і дякувати Творцеві за красу навколишнього світу.

Тема 2. Мудрість створеного світу. Творець. Дні творіння

Мета: дати знання, що світ створений Богом; ознайомити із кількістю днів творіння та змістом справ, що були виконані Творцем; дати уявлення про те, що Бог створив цей світ, бажаючи поділитися Своєю радістю і любов'ю з іншими, викликати бажання самостійно мислити щодо порядку створення живих істот; розвивати мовлення дітей, вміння висловлювати враження від почутого, виховувати любов до Творця і створеного Ним світу; переконати учнів у тому, що людина не повинна забувати про вдячність Богу за Його любов і піклування

Обладнання: ілюстрації до розповіді, іграшковий мікрофон, дитяча Біблія, іграшки – мешканці «Шишкиного лісу», альбом, фарби, олівці.

I. Організаційна частина.

Зустріч – привітання

«Треба дружно привітатись!

- Добрий день!

Усім весело сказати:

- Добрий день!

Вліво, вправо поверніться.

- Добрий день!

Усім друзям усміхніться!

- Добрий день!»

II. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Дорогі діти! Сьогодні на уроці ми продовжимо говорити про навколишній світ. Ми вже знаємо, що цей неповторний світ створив Бог. Світ – це дарунок любові Творця. Нашу роботу ми розпочнемо із роботи з Дитячою Біблією, у якій розповідається, що Бог створив світ за шість днів. Дороговказам нам сьогодні стануть слова із Святого Письма. «Які величні діла Твої, Господи. Все премудро створив Ти».

III. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя з демонстрацією ілюстрацій.

Бог творити світ почав із світла. «Хай буде світло», сказав Господь і сталося так за Його словом. Бачите, сила Господнього слова така, що народжує від одного лише вимовляння. Люди, звичайно, так не можуть. Коли люди щось створюють, вони беруть уже готові речі. Наприклад, будують дім з цегли, а саму цеглу роблять із глини, а глину беруть із землі. А так від слова може творити лише Господь. Коли у світі постало світло, Бог відділив його від темряви і виник день, виникла ніч. Це був перший день творіння. Бог побачив, що все створене Ним вийшло добре.

Другого дня Господь створив небо і землю, весь простір, який ми бачимо навкруги.

На третій день Бог відділив воду від суходолу. На землі утворилися моря, річки та озера. Тоді на землі виросла й перша трава, виросли перші дерева.

Четвертого дня Господь створив місяць і зорі. Гарно нам на них дивитися уночі.

П'ятого дня з'явилися комахи, жуки, риби та птаство. Красивою зробив Господь нашу землю: моря і ріки засиніли в долинах, квіти розцвіли в траві, почали літати над ними метелики, заспівали птахи, заплескалась рибка у водах. Сонце обігрівало землю, дощі її напували, а вітри переносили пахощі та хмарки в небі.

Шостого дня на землі з'явилися тварини. Того ж дня Господь створив і перших людей, Адама і його дружину Єву. Господь турботливо поселив їх у прекрасному саду.

Сьомого дня Господь спочивав: світ вийшов чудовим, люди були щасливими у красивому саду. Настав час спочинку.

Питання для бесіди.

1. Хто є Творцем світу? (Бог)
2. За скільки днів Господь створив світ? (шість)
3. Що Бог створив четвертого дня? (небесні світила)
4. Якого дня були створені день і ніч (першого)
5. Як звали перших людей? (Адам і Єва)
6. Куди Бог поселив перших людей? (рай)

Молодці, ви були дуже уважними.

А зараз ми завітаємо до **«Поетичної вітальні»** Шишкиного Лісу. Учителька, мудра сова Матильда Леонардівна запропонувала для вас, любі діти, цього віршика.

Кажуть Бог колись задумав
На Землі створити світ.
І шість днів Господь трудився,
Щоб зробити все, як слід.
В перший день з'явилось світло
В другий – небо і хмарки,
В третій – море і рослини,
Далі – сонце і зірки.
В п'ятий день – птахи у небі
Дзвінко пісню заспівали,
У морських обіймах риби
В танці жваво закружляли.
А на шостий день у світі
Появилися тварини.
В цей же день Господь задумав
Диво – створення людини.
Так з'явилася на світі
Головна істота Божа

За подобою Своєю
На Творця в усьому схожа.
Дав Господь людині розум,
Щире серце, добру душу
І на сьомий день промовив:
«Зараз відпочити мушу».
Потрудився Я немарно,
Вийшло все напрочуд гарно.

- Діти, чи цінуємо ми і бережемо те, що з такою любов'ю подарував нам Творець? Чи завжди ми вдячні Йому?

А зараз настав час і нам трохи відпочити.

Фізкультхвилинка.

Сірі зайчики маленькі,
Вушка є у них довгенькі.
В лісі гралась, веселилась
Й працювати вже навчилась.
А щоб добре працювати,
Треба трішки пострибати.
Відпочили, розім'ялись
Й до роботи знову взялись.

4. Слухання музики. Робота з ілюстративним матеріалом.

За ілюстраціями розказати про послідовність створення світу. Що ми можемо зробити, щоб світ залишався сповненим любові? Чого ми повинні остерігатися, щоб не руйнувати його?

IV. Закріплення вивченого

Кропива (байка)

Кінь пасся на лузі і з задоволенням щипав соковиту травичку. Там же ріс кущ Кропиви. Кінь підійшов до неї, хотів було спробувати, але вона його боляче вжала. Кінь сердито фиркнув і сказав:

- І навіщо оцей непотріб тут росте?

Почувши для себе таку образу, Кропива йому відповіла:

- Ти неправий, Коню! Я не непотріб, а необхідна річ у ланцюжку Божого творіння. Якщо ти не можеш мене їсти, то це ще не означає, що я взагалі нікому і ні для чого не потрібна. Мною люди лікують хвороби, я очищаю кров, мною корисно мити голову, та й у борщі я смачна. Ти, Коню, повинен знати, що у світі немає нічого зайвого: тут усе корисне на своєму місці. У вічній круговерті життя однаково потрібні: орел і муха, кобра і земний черв'як, ведмідь і мурашка, гусениця і метелик, жаба і лелека, риба і рак, дуб і мох, черешня і блекота, ніч і день, біле і чорне – на землі ніщо не зайве. Усе, що створив Господь, корисне і необхідне. Тут потрібний ти, Коню, і я теж.

Дорогі діти! Запамятайте цю повчальну історію. Цінують і бережіть навколишній світ.

«Творча хатинка».

1. Скласти колективний кросворд «Створення світу».

2. Поділитись на невеликі групи та намалювати дні створення світу.
3. Зробити виставку малюнків згідно послідовності днів творіння

Свіжий подих казки

Слухання казки В.Сухомлинського «Як вівчар білої вовни настриг».

Як вівчар білої вовни настриг

Маленька дівчинка запитала в бабусі: «Чому це так багато плаває білих хмаринок у блакитному небі?»Бабуся розповіла ось таку казку.

Далеко – далеко, за синіми морями, за темними лісами, є високі гори. Між тими горами – зелені полонини. На полонині вівчар овець пасе. Вівці білі-білі...Одного разу вівчар погнав пасти овець на високу-високу полонину. Попас їх і постриг. Настриг цілу купу вовни. Коли це здійнявся вітер, підхопив білу вовну та й поніс по синьому небу. Із тої вовни й стали білі хмаринки.

Ось така казочка, діти. А вам буде **завдання додому** – намалювати хмаринку і скласти невелику розповідь про те, де хмаринка подорожувала і що вона бачила.

V. Підсумок уроку.

Світ створений Богом за шість днів. Світ створений мудро і вінцем Його творіння є людина. Ми повинні берегти навколишній світ і радіти! Скільки у світі причин для святої радості. Ти, серце, тільки радіти встигай.

Радій, коли бачиш розкішну квітку,

Радій, коли бачиш ясне небо та мерехтливі зорі,

Радій шуму весняного вітру над головою,

Радій далеким громам весняним,

Радій теплому дощу та барвистій веселці.

Радій хорошій людині і небесній тихій благодаті радій.

Соловей у гаю

Не для себе співає,

Не для себе сад буйно цвіте,

Не для себе сонце світить,

Не для себе зеленіє розмай. –

Все для тебе, мила людино,

Про це пам'ятай!

Тема 3.Світ природи. Постійність і незмінність Божого світу. Пори року. Спостереження за природою

Мета: розширити і уточнити знання дітей про різноманітність природи, формувати вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у природі, пояснити дітям постійність і змінність Божого світу, навчити розповідати про навколишній світ мовою віршів та художніх описів, викликати бажання милуватися природою, виховувати любов до прекрасного.

Обладнання: ілюстрації до розповіді, глобус, дитяча Біблія, іграшки – мешканці «Шишкиного лісу», дитячі енциклопедії про флору і фауну, дві склянки, насіння квасолі, грудочка землі(для дослідів)альбом, фарби, олівці.

I. Організаційна частина.

Вітер заплітає коси

Із духмяних диких трав.

Сонце вранішньої роси

У долонечки збира (діти стуляють долоньки)

II. Актуалізація опорних знань

1. Повторення раніше вивчених віршів:

Осінь, осінь, осеніє,

Листя падає, жовтіє.

Чорна хмара набігає,

Дрібний дощик крапає.

* * *

Соловей в гаю

Не для себе співає,

Не для себе сад буйно цвіте,

Не для себе сонце світить,

Не для себе зеленіє розмай. –

Все для тебе, мила людино,

Про це пам'ятай!

2. а) Хто створив світ? (Бог)

б) Що Бог створив третього дня? (суходіл, моря, річки, озера)

в) Якого дня були створені птахи і риби? (п'ятого)

г) Як люди повинні ставитися до Божого творіння?

3. Виставка дитячих робіт (хмаринки, виготовлені ними вдома)

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Веселе і непосидюче кошеня Коксик надіслало нам сьогодні листа.

Давайте його прочитаємо:

«Доброго дня, дорогі першокласники!

Я дуже люблю загадувати різні бажання, яких маю багато. У мене є друг – хлопчик Дмитрик, він теж любить загадувати бажання.

Коли була зима, Дмитрик досхочу їздив на санчатах з крижаної гори і на ковзанах по замерзлій річці. Одного разу прибіг Дмитрик додому, рум'яний і веселий, і каже батькові:

- Ой, як же весело зимою! Я хотів би, щоб завжди була зима.
- Запиши своє бажання у мою кишенькову книжку, - сказав батько.

Дмитрик записав.

Прийшла весна. Дмитрик уволю набігався за барвистими метеликами на зелених луках, нарвав квітів, прибіг до батька і говорить:

- Яка прекрасна ця весна! Я хотів би, щоб завжди була весна.

Батько знову вийняв свою книжку й наказав Дмитрикові записати своє бажання.

Настало літо. Дмитрик з батьком пішли на сінокіс. Весь довгий день розважався хлопчик: ловив рибу, збирав ягоди, перекидався у запашному сіні, а ввечері сказав батькові:

– От уже сьогодні я нагулявся досхочу! Я хотів би, щоб літу й кінця не було.

І це Дмитрикове бажання було записане в ту ж книжку.

Настала осінь. У садку збирали фрукти – рожеві яблука і жовті груші. Дмитрик захоплено сказав батькові:

- Осінь – найкраща пора року!

Тоді батько вийняв свою записну книжку й показав хлопчикові, що він теж саме говорив і про весну, і про зиму, і про літо.

Любі діти, кожна пора року по-своєму гарна і неповторна. Намалюйте мені, будь ласка, малюночки, на яких відтворить свою улюблену пору року і вкажіть, коли ви святкуєте свій День народження. Я обов'язково приїду до вас у гості!

До побачення!

Ваш друг Коксик.»

Питання для бесіди.

1. Яку пору року ви любите?
2. Коли ви святкуєте свій День народження?
3. Проблематичне питання: Як ви думаєте, чи можуть здійснитися бажання Дмитрика?

Висновок: Світ природи, створений Богом, неповторний. У ньому присутні постійність і змінність. В залежності між висотою Сонця і кількістю тепла, яку воно посилає на землю і відбувається зміна пір року. Тому і буває: літо, осінь, зима і весна. (продемонструвати глобус).

IV. Практична робота

1. Виготовлення книжечки «Пори року». Оздобити її малюнками. Наприклад, зима – сніжинка, сніговик, ялинка; весна – квіти, сонечко, хмаринка; літо – річка, стиглі вишні, пшеничні колоски; осінь – жовте листя, достиглі яблука і груші і т.д. Вказати, в яку пору року дитина святкує День народження.

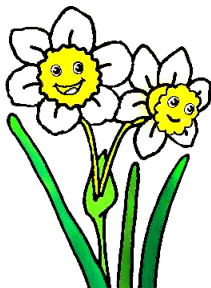
2. Гра «Сонце сходить – усе оживає.

Сонце заходить – усе завмирає». (Рухами і звуками діти імітують пробудження і завмирання природи).

V. Поетична вітальня.

Слухання віршів про природу. (Учитель обирає вірші на власний розсуд)

Коли б я був весною,
Я б по всій землі
Зацвів би цвітом
Синім, жовтим і рожевим –
Заряснів би веселкою ясною,
Щоб не було кольору
Кривавого, червоного,
Та чорного, сумного.

Коли б я був літом,
Я б тяжким колосом
Пшениці золотої
Колихався б на полі.
А там, де пустеля
Стелиться голодна
Лежить холодна
І де ґрунт болотистий, –
Все було б золотистим

Коли б я осінню був,
Я б рідну планету
Оздобив би ренетами,
Плодами жовтобокими
І грушами, і сливами
Щоб кохалось око,
Щоб всі були щасливими.

Коли б я зимою став,
Я б кришталевою кригою
І білим снігом лежав,
Я б іскрився на сонці
Мільйонами барв!

Хотів би я бути
Весною і літом,
Осінню багатою у кожній хаті
І зимою чистою,
Щоб людям показати,

Що всі пори року
Мають свої строки

І нема на світі
Сталості, постійності.
Щоб людям показати,
Що є Бог над нами,
Що дитинство і юність,
Дорослість і старість –
Все в Божому плані.

Весна.

Бушують вітри в вишині,
Крутить снігом по землі –
Чую кроки весняні
В буйних вихрах голосних.

Каплі падають із стріх,
Бліки сонця грають в них,
Сріблом чистим десь бринить,
Сніг не хоче вже скрипіть.

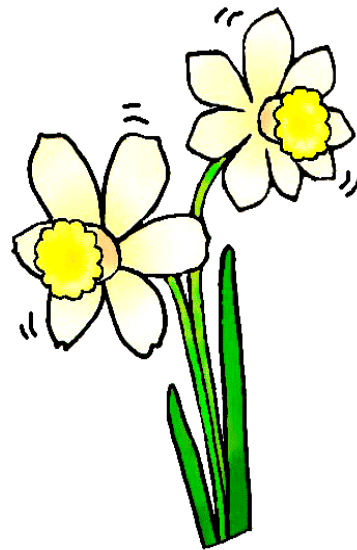
Ще неділя, ще одна –
Засиніють небеса,
Божі милості без дна
Являть землі чудеса.

Ніжні трави, гарні квіти
Виглянуть на білий світ;
Божі пташки – волі діти –
Сонцю слатимуть привіт!

Боже, Боже! Це ж весна!
Все прокинулось од сна.
Душі наші розбуди Ти,
Щоб Тебе хвалити і людей любити.

Літо

Сонечко тихо встає,
Із-за гаю,
На землю
Проміння своє посилає,
Його залотаві
Промінчики-коси
Рясним різнобарв'ям запалюють роси.

Роси ті грають
І пташечок зграї –
Господа славлять –
Щебечуть, співають.
Я ж на теє дивлюся
І до Господа молюся,
І пташкам на допомогу
Славословлю
В вишніх Бога.

Осінь

Сумує день осінній
І листя плаче золоте.
В скупому сонечка промінні
Терпло вже не те.

Сірі хмари небо обложили
Де-не-де видно блакить;
Летять журавлі легкокрилі –
На південь дорога лежить.

На серці холодно і тужно
О Боже! Молитву прийми.
Візьміте й мене журавлі
До чужої теплої землі.

Знову осінь золотая
Землю листом покриває
Дрібен дощик накрапає
Вітер з жалю завиває.

Журавлів остання згря
В край тепліший відлітає:
– Кру-кру-кру! – вона волає
– І Україні шле: “Прощай!”

Зима.

Було тихо-тихо,
Але віхола
До нас заїхала:
Всі дороги замело,
У снігу потонуло
Все село –
Гарно, біло, весело.

Завітала нині
До нас хуртовина,
Що колись була на Україні

Я іду. Широке поле,
Мов зачароване, тихо лежить;
Білизною очі коле –
Сніг сто іскрами блищить.
Ліс оголений, холодний
Глибоко дума чи спить.
Лиш зграя ворін голодних
Тишу будячи кричить.

Зима. Вірш-діалог.

Глянь-но, ненько,
Які маленькі
Метелики летять:
Білі-білі
Легкокрилі,
Всю земельку
Чисто вкрили
Ще й в віконце
Стукотять.
Пусти, ненько,
Їх до мене, бо погрітися
Хотять.

– Не метелики
Легенькі,
Мила моя доню,
У танку летять:
Їх візьмеш
Лише в долоню –
Вже й водицею
Біжать.

То сніжок летить,
Моя маленька,
Він покриє
Всю земельку
Й до веселої
Весноньки
Буде так лежать.

Дрібен сніг за вікном

Срібним маком летить,
За моїм вікном
Згряя горобців кричить,
За вікном моїм
Тихо вітер шумить,
За вікном моїм і твоїм
Білий килим лежить

Фізкультхвилинка.

Хмарка сонечко закрила.
Слізки срібнії зронила.
Ми ті слізки позбираєм,
У травичці пошукаєм.
Пострибаєм, як зайчата,
Політаєм, як пташата.
Потанцюємо ще трішки
Відпочинуть ручки й ніжки.

VI. Виставка книг про природу: дитяча Біблія, дитячі енциклопедії про флору і фауну, В.О. Сухомлинський «Вогнегривий коник», В.М.Хайруліна «Дивосвіт Дитинства», Наталія Забіла «Пори року», пізнавальний дитячий журнал «Шишкин Ліс» і т.д.

Перегляд фрагменту мультфільму «Маша і Ведмідь. До весни не будити»

VII. Дослідницька робота

Дослід №1

Посадити у прозору склянку квасолинку. Спостерігати за її ростом. Розповісти дітям про важливість догляду за кімнатними рослинами.

Дослід №2

У склянку з водою вкинути грудочку землі. При спостереженні на поверхні з'являться бульбашки, що свідчить про наявність повітря у ґрунті.

По можливості можна провести екскурсію до парку, шкільного саду, лісу – провести урок милування природою.

Запропонувати дітям вести Щоденник спостережень за природою.

VIII. Підсумок уроку

Світ природи створений Богом. Природа має постійність і змінність. Весна, літо, осінь, зима змінюють одна одну залежно від висоти Сонця над поверхнею Землі. Ми повинні бути вдячні Господу за кожен прожитий день, за можливість милуватися неповторною красою кожної пори року.

Вправа «Незакінчене речення»

Сьогоднішній урок навчив мене...(спостерігати за природою, берегти навколишній світ і т.д)

Домашнє завдання: вивчити віршик про улюблену пору року.

Тема 4. Людина – вінець творіння. Душа людини. Життя перших людей у раю

Мета: дати дітям початкові знання про Божий план створення людини та життя людей у раю, навчити розмірковувати про зміст життя і про мету праці людини в цьому світі; розвивати творчі здібності дітей. Виховувати повагу до людської праці, працелюбність.

Обладнання: виставка книг, ілюстраційний матеріал: зображення дерев, квітів, тварин, дитяча Біблія, іграшки – мешканці «Шишкиного лісу» та часопис цього ж журналу, кленове листя.

I. Організаційна частина.

Привітання:

Ми візьмемось за руки,

Веселіше стане всім,

Бо у класі всі ми – друзі,

Сяють посмішки ясні!(діти стають колом чи напівколом і тримаються за руки)

II. Актуалізація опорних знань

1. Назвати послідовність творіння світу.
2. Від чого залежить зміна пір року?
3. Розповісти вірш про улюблену пору року.

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Сьогодні, любі діти, ми з вами будемо подорожувати ось із цим чудовим осіннім листочком клена, який щойно нам принесла допитлива мишка Шуня. Погляньте на цей дивовижний листочок, який він гарний і неповторний. Як премудро створив Господь усе на світі. Розповідають, що один святий чоловік дуже любив квіти і завжди, цілуючи їх неперевершену красу, промовляв: «Цілую десницю Твою, Господи, що премудро створила усе!»

Дійсно, світ наш гармонійний і прекрасний. Але вінцем усього творіння є Людина. Тож сьогодні на уроці ми говоритимемо саме про Людину, про її душу та життя перших людей у раю.

«Найкраща квітка на землі – людина, у розквіті духовних сил своїх».

IV. Вивчення нового матеріалу

Чарівний кленовий листочок розповів нам, що багато цікавого з нашої теми ми зможемо дізнатися у книзі «Дитяча Біблія». Тож наша перша зустріч сьогодні на осінній галявинці називається «Дитяча Біблія».

Розповідь учителя

Як ви пам'ятаєте, створивши світ, Господь насадив на землі чудовий сад і назвав його раєм. Там росли тіністі дерева із смачними плодами, співали

пташки, дзюрчали струмочки і весь рай був наповнений духмяним ароматом квітів. Коли Господь влаштував усе це, то побачив, що нікому милуватись красою землі і раю.

На шостий день творіння Бог сказав: «Створімо людину за образом Нашим і за подобою Нашою». Тоді Він узяв прах земний і створив людину і вдихнув у лице її подих життя, тобто дав їй вільний, розумний, живий і безсмертний дух. І отримала людина безсмертну душу. Цією безсмертною душею і духом відрізняється людина від усіх інших живих істот. Таким чином, людина належить до двох світів: тілом – до світу видимого, матеріального, земного, а душею – до світу невидимого, духовного, небесного. . Отже, людина має тіло, душу і дух. Так з'явився перший чоловік. Потім, щоб у першого чоловіка був друг, Господь створив і першу жінку і назвав їх Адам і Єва. Він Сам ввів їх до раю і сказав:

– Діти мої, дарую вам цей сад. Живіть у ньому і насолоджуйтесь: їжте плоди з усіх дерев і тільки з одного дерева не чіпайте плодів, а якщо не послухаетесь, то втратете рай і помрете.

Адам і Єва поселилися у раю. Вони не знали там ні холоду, ні голоду, ні горя. Навколо них, серед тварин і птахів, панували мир і злагода, де ніхто нікого не ображав. Хижий вовк пасся поряд із вівцею, а тигр відпочивав поряд із корівкою. Всі вони лащилися до Адама і Єви і підкорялися їм, а пташки, сідаючи на плечі першим людям, радісно співали.

Отже, бачимо, що перша людина була створена за образом і подобою Божою і отримала тіло, душу і дух від Бога. Для спілкування із зовнішнім світом тіло людини Творець наділив п'ятьма органами чуттів: зором, слухом, нюхом, смаком і дотиком. Без них людина у цьому світі була б украй безпомічною. Душа має думки, почуття і бажання. Душа людини є поєднуючою ланкою між тілом і духом, своєрідним місточком від тіла до духу. Дух, діти, є тільки у людей. Він проявляється у страхіві Божому, совісті і прагненню поєднатися з Богом.

Тільки ми можемо линути до Бога душею і величати Його.

Питання для бесіди.

1. Як звали першого чоловіка? (Адам)
2. Як звали першу жінку? (Єва)
3. Чим люди відрізнялися від інших живих істот? (вони мали душу)

Робота з виставкою книг.

Ознайомлення із тематикою книг З.Косицької «Небо і ми», В.Сухомлинського «Вогнегривий коник», «Дитячою Біблією» та часописом журналу «Шишкин Ліс». Перегляд ілюстрацій до книг.

Фізкультхвилинка.

Встаньте, діти, посміхніться
І до сонця потягніться.
В різні боки нахиліться,
Веретеном покрутіться.
Раз присядьте, два присядьте
І за парти тихо сядьте.

V. Розповідь учителя.

Життя людей у раю

Перші люди були найдосконалішими і наймилішими Божими створіннями. Господь поселив їх у чудовому саду і назвав його раєм. Він доручив Адамові доглядати райський сад та зберігати встановлений у ньому порядок. Це було нескладним завданням. Головне полягало в тому, що людям було потрібно не їсти плодів із дерева пізнання Добра і Зла. Дерево росло посередині саду. Господь турбувався про людей і пояснив: «Бо вмрете!». Він людям показав Добро в повноті, передав його, а зло не мав наміру навіть показувати.

Так райський сад став для Адама і Єви великим дарунком. У раю завжди світило сонечко, зеленіла трава, майоріли квіти, рясніли ягоди на кущах, а на деревах наливалися духмяні соковиті смачні плоди.

Адам і Єва дбайливо господарювали у Божому саду. Вони милувалися квітами й водограями, слухали, як співають пташки, гралися із тваринами. А найбільше вони любили там зустрічатися з Богом і з Ним розмовляти. Це відбувалося завжди, коли вони зверталися до Нього. Бог приходив у ті хвилини явно і все наповнювалося торжеством любові.

– Діти, яким ви собі уявляєте райський сад?

– З якого дерева не можна було їсти плодів першим людям? (з дерева пізнання Добра і Зла)

VI. Творча хатинка

Робота в групах

1 група – малює дерева у райському саду.

2 група – в техніці витинанки виконує аплікацію на тему «Райські квіти»

3 група – розфарбовують малюнки

Діти виконують роботу **під музику**

VII. Байка мудрістю багата

Осінній листочок розповів нам цікаву байку, яка називається «Тростинка»
Тростинка

Росла над річкою висока тоненька Тростинка. Коли тут пролітав вітер, вона хиталася і разом із своїми подружками про щось тихо шепталась. Певно, згадувала сувору зиму з її морозами та хуртовинами. А, може, вона говорила про минулі веселі весни, або спекотне літо, коли висихала у річці вода і вона готова була вже померти, та несподівано рятував її теплий липневий дощ. Не знати, про що ще шепотіла вона.

Та одного погожого вечора, коли сонечко вже пішло на захід, і землі посилало свої останні багряні промені, йшов стежиною пастух. Він помітив високу гарну Тростину, зрізав її, обстругав, зробив у ній 5 дірочок і заграв. Чудова мелодія полилася по полях і над річкою: «Сонце низенько, вечір близенько...»- жалібно співала Тростинка, яка тепер уже стала Сопілкою.

Мораль: Дика, груба душа – це Тростинка над річкою, а душа, вихована на Законі Божому – це вже Сопілка, яка чарує світ своєю небесною красою.

Питання для бесіди.

1. Назвати героїв байки.
2. Хто зрізав Тростинку? (пастух)
3. У що перетворилася Тростинка? (у сопілку)

VIII. Підсумок уроку

Отже, перша людина була створена за образом і подобою Божою і отримала тіло, душу і дух від Бога. Для спілкування із зовнішнім світом тіло людини Творець наділив п'ятьма органами чуттів: зором, слухом, нюхом, смаком і витоком. Без них людина у цьому світі була б украй безпомічною. Душа має думки, почуття і бажання. Душа людини є єднальною ланкою між тілом і духом, своєрідним місточком від тіла до духу. Дух, діти, є тільки у людей. Він проявляється у страхові Божому, совісті і прагненню поєднатися з Богом.

Таким чином, розум, добре серце, волю ми повинні спрямовувати на старанне навчання і сумлінну роботу, не забуваючи, що людина є вінцем Божого творіння.

Гра «Незакінчене речення»

1. Мені сподобався урок, тому що...
2. Ми на уроці працювали над...
3. Сьогодні на уроці я дізнався...

Не хукай на дзеркало,
Бо не побачиш свого лица,
Не брудни душі своєї,
Бо не побачиш Творця.

Домашнє завдання: виготовити листівку-аплікацію із використанням природного матеріалу.

Тема 5: Турбота Творця про нас

Мета: актуалізувати знання дітей про красу навколишнього світу, постійність та змінність Божого творіння, формувати розуміння того, що Бог турбується про кожну людину, пояснити необхідність бути відповідальним за весь живий світ, розвивати творче мислення дітей і виховувати почуття обов'язку та відповідальності.

Обладнання: ілюстраційний матеріал: «Планети сонячної системи», дитяча Біблія, іграшки – мешканці «Шишкиного лісу» та часопис цього журналу, паперові зірочки для нагород.

I. Організаційна частина.

Привітання

Станем, дітки, всі рівненько,

Усміхнемося гарненько,

Настрій на урок взяли

Й працювати почали.

Працюватимем старанно,

Щоб почули у кінці,

Що у нашій першій класі,

Діти просто молодці!

II. Актуалізація опорних знань

1. Виставка дитячих робіт – апплікацій на тему «В гостях у осені» (домашнє завдання)
2. За скільки днів створив Господь світ? (шість)
3. Хто є вінцем Божого творіння? (людина)
4. Де поселив Бог перших людей? (у раю)

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Любі діти, сьогодні непосидюче кошеня Коксик прибуло до нас на ракеті і запрошує здійснити уявний політ до космосу. До старту нам потрібно підготуватися, ділимося на команди, обираємо капітанів.

Тема польоту, а заодно і нашого уроку, – «Турбота Творця про нас».

Вправа «Очікування»

Я очікую, що урок буде...(цікавим, пізнавальним)

Я дізнаюся про...

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя з елементами бесіди

- Діти, а ви знаєте, чому люди називають Бога – Отцем Небесним, адже у кожного з нас є свій батько?!

- Тому що батьками ми називаємо тих, хто подарував нам життя. Бог подарував життя усьому світові. Він створив нас схожими на Себе. Люблячі

батьки піклуються про своїх дітей, а Бог ще більше піклується про всіх людей. Тому і називають Його Отцем Небесним.

- А чи вистачить Божої любові на всіх? – можете запитати ви.

- Людину можна порівняти з краплинкою роси. Чи милувались ви коли-небудь вранішньою росою? Кожна краплинка віддзеркалювала у собі ціле сонце і сонця вистачало на всіх. Божого милосердя та любові теж вистачає на всіх.

- Якби всі люди жили за Законами Божими, любили та поважали одне одного, були добрими та милосердними, чесними і щирими, світ був би сповнений гармонії.

- А що таке гармонія?

- Гармонія – це коли люди живуть у злагоді з Богом і своїм серцем.

2. Перший наш політ – на Сонце. Нам потрібно взяти з собою уважність, кмітливість, старанність і гарний настрій. І розпочнемо ми подорож із сторінок «Дитячої Біблії». Тут розповідається :

«Господь є Лікар душевний і тілесний. Він посилає нам достатньо плодів земних для їжі і насолоди. Він посилає з небес дощі: ранні і пізні. Він гримить у колі небесному і страшно осяває блискавкою землю. Він викликає вітри. Ми Ним живемо, рухаємося і існуємо»

(Діян.17,28)

Користуючись різноманітними дарами Божими, необхідно кожен день дякувати Богові за Його щедрість і бути щедрим до людей. Плодами нашої любові наповнюється земля. Господь нічого не вимагає від нас за всі Свої дари. Що Йому нічого від нас не потрібно? – Нічого, крім любові й виконання Його благої волі.

Діти, ви молодці, так як слухали уважно рядки із Святого Письма.

Сонце дарує вам ось ці зірочки.

Перегляд уривку програми з циклу «Автограф» - «Вечірнє сонце Л.Костенко».

А зараз час відпочинку.

Фізкультхвилинка.

Хмарка сонечко закрила.

Слізки срібнії зронила.

Ми ті слізки позбираєм,

У травичці пошукаєм.

Пострибаєм, як зайчата,

Політаєм, як пташата.

Потанцюємо ще трішки

Відпочинуть ручки й ніжки.

3. Друга зупинка – планета Венера. Це друга планета сонячної системи. Робить повний оберт навколо Сонця за 224 дні.

Непосидючий Коксик вже чекає на нас із завданням під назвою «Оповідання – моральна задача».

Сяйна Вершина і Кам'яниста Стежка

Подорожній стоїть під високою-високою горою. Вершина покрита вічним снігом, а внизу, біля підніжжя, цвітуть троянди. Подорожньому треба піднятися на високу Вершину. Він рушив у дорогу.

Іде день, іде другий. До Вершини гори веде вузька Кам'яниста Стежка. Глянув Подорожній на Вершину. Вона сяє в променях сонця. Другої ночі Подорожній ночував серед холодного каміння.

Уранці прокинувся і знову побачив перед собою Сяйну Вершину. У променях ранкового сонця вона була рожева. Пішов далі Подорожній Кам'янистою Стежкою. Важко йому дихати, ледве ноги пересуває. На Кам'янистій Стежці то камінь гострий, то яма, то вибоїна.

Зітхнув Подорожній, витер піт і питає:

- Скажи, Кам'яниста Стежко, чого так важко тобою іти?
- Бо я веду до Сяйної Вершини, - відповідає Кам'яниста Стежка.

Питання:

1. Яке завдання стояло перед Подорожнім? (піднятися на гору)
2. Якою була вершина гори? (сонячна, рожева)
3. Яким був шлях до Сяйної Вершини? (важким)
4. Як ви вважаєте, чи дістанеться Подорожній Сяйної Вершини?

Трудна дорога,
Що веде до Бога,
Але хто по ній іде,
Той Вічність знайде.

Так як ви успішно справилися із завданням, Венера дарує вам на згадку зірочки.

4. Ось ми і дісталися до наступної Планети під назвою Меркурій, на якій ми будемо працювати вашими вмiлими ручками над творчим завданням.

Чарівний пензлик

Робота в групах.

1 група – малює карту зоряного неба

2 група – малює ілюстрацію до оповідання «Сяйна Вершина і Кам'яниста Стежка»

Діти виконують роботу під музику.

Наш політ продовжується. Планета Сатурн радо вітає нас і пропонує прослухати байку «Соловей і Павич»

Соловей і Павич

Виспівуючи на калині, Соловей побачив Павича, який сановито походжав між деревами, розпустивши віялом барвистого хвоста,

- Друже, у тебе, мабуть, і голос такий же гарний, як твій яскравий, звабливий хвіст? - обізвався до Павича співак.

- Ні, голосу у мене немає, - відповів Павич, - але я на долю не скаржуся. Бог кожного наділив своєю мудрістю: одному дав голос, іншому – красу. Ти тишиш людей співом, а я оперенням. Від твого співу насолоджується слух людський, мої ж барви тішать погляд. А душа в людей все одно радіє.

Мораль: І серед людей повинно бути так.

V. Підсумок уроку

Після довгої подорожі ми нарешті дісталися до рідної планети Земля. А тут на нас чекає ще одне завдання.

Пояснити значення висловів.

- Як у краплині роси вміщається усе сонце, так у чистій людській душі вміщається весь Бог.

- Премудрість Божа море посолила, щоб не псувалось воно, і прісної води у річки напустила, щоб вода людей і поля поїла.

Вчитель:

Усе на світі, діти, сповнене краси, значить Бог є прекрасним. Усе на світі сповнене премудрості, значить Бог є премудрим. Усе на світі тягнеться до любові, значить Бог є вічна любов.

Бог любить все, що він створив – від мурашки до людини. Все, що є на світі, необхідне для його гармонії. У світі немає нічого зайвого чи непотрібного.

Домашнє завдання.

Разом із батьками дізнатися цікаву інформацію про планети сонячної системи, творцем якої став Бог.

Тема 6. Ангельський світ. Ангел – Хранитель. День тезоіменитва ,– традиції святкування.

Мета: Дати знання про існування ангельського світу, допомогти усвідомити значення дня тезоіменитва та свого дня народження, розвивати художньо – образне мислення, виховувати почуття радості, чуйності, шанобливого ставлення до днів тезоіменитва в родині.

Обладнання: Дитяча Біблія, іграшки – мешканці «Шишкиного лісу» та часопис цього журналу, картон, клей, ножиці, олівці, кольоровий папір.

I. Організаційна частина.

Привітання

Усміхнімось, любі діти,
Квітам, травам і деревам.
Хай усе довкола квітне,
Як в раю, в Адама й Єви!

II. Актуалізація опорних знань

1. Що цікавого ви дізналися про планети сонячної системи?
2. Як Бог піклується про людей?

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Дорогі діти, на попередніх уроках ми пізнавали з вами видимий Божий світ. Сьогодні ми познайомимось із невидимим Божим світом – Ангелами. Ми поговоримо про Ангела – Хранителя, якого отримує дитина при хрещенні. А також навчимося робити вітальні листівки до днів тезоіменитва ваших рідних та друзів.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя.

Крім видимого світу існує ще й невидимий світ. У ньому живуть Ангели . Ангели – це вірні й слухняні Божі помічники. Ми їх зараз не можемо бачити, але перші люди їх так добре бачили, як ми один одного.

Ангели світлі та ясні, як промені сонця, Їх багато, і всі вони щиро люблять Бога. Зображення ангелів ви можете побачити на іконах у церкві. Вони завжди у білому одязі, з великими білими крилами. Так люди передають їхню чистоту, добро та палке бажання якнайшвидше виконувати волю Божу.

Кожній людині при хрещенні дається її Ангел – Хранитель, він піклується про неї та допомагає протягом усього життя. Коли людина робить добро, Ангел із нею радіє. Коли ж ми робимо щось недостойне – він плаче і направляє наші думки на краще.

2. А ось іще одна розповідь про світ Ангелів.

У Православному Символі Віри говориться, що Бог є Творцем усього видимого і невидимого, а з книги Іова ми дізнаємося, що Ангели були створені Богом раніше, ніж людина і навіть раніше за створення видимого світу. „Коли були створені зірки, уславили Мене гласом високим усі ангели Мої” (Іов 38. 7) – читаємо ми в Біблії. Всесвіт славить Творця. Він сповнений гармонійного співу Сил Безплотних: „Свят, свят, свят Господь Бог Саваоф!”. Цей спів – хвалу Творцеві – чув пророк Ісаїя, чули апостоли Іоанн Богослов і Павло. Ангельський спів чули Віфлеємські пастухи, коли народився Спаситель світу.

В усіх цих прикладах мовиться лише про тих, хто чув ангельський спів фізичним слухом, але є безліч творчих людей, які, відчуваючи душею гармонію всесвіту, створюють шедеври композиторського, художнього, літературного мистецтва.

Вчення Церкви поділяє Ангелів на дев'ять чинів, які розподілені на три ієрархії – вищу, середню та нижню. У кожній ієрархії є три чини Ангелів. Архангели належать до нижньої ієрархії і, на відміну від великої кількості Ангелів, їх усього семеро. У Святому Письмі є чимало прикладів про участь Небесних Сил, зокрема Архангелів, у справі спасіння роду людського.

З-поміж семи архангелів Церква першим визнає Архангела Михаїла. В перекладі з єврейської Михаїл означає „хто як Бог”. Це стає зрозумілим, коли перенестися думкою до першої у світі війни – війни на небі. Один із Ангелів на ім'я Денниця вважався першим серед Небесних Сил і так загордував, що вирішив посісти місце Бога на небі. Ангел, який першим повстав проти Денниці, отримав від Бога ім'я Михаїл. На чолі з Архістратигом (старшим серед воїнів) Михаїлом Ангели скинули Денницю з-піднебесся на землю., після чого той став сатаною. З того часу не припиняється на землі боротьба зла з добром, а Архангел Михаїл стоїть на сторожі слави Творця і спасіння роду людського від підступів диявола. Архангел Михаїл зображається в образі воїна, який топче духа злоби у вигляді дракона. В руці Архангела – спис або меч. Біла хоругва на верху спису символізує бездоганну чистоту і непохитну вірність Ангелів Царю Небесному. Хрест на кінці списа свідчить про те, що вести боротьбу з царством п'їтьми і перемагати його можна лише з ім'ям Господнім, з терпінням, смиренням і молитвою.

Другий Архангел – Гавриїл. З єврейської це ім'я перекладається як „сила Божа”. Архангел Гавриїл є провісником і служителем Таїн Божих. Він сповістив старому подружжю – Захарію та Єлизаветі – про народження Предтечі Господнього Іоанна. Архангел Гавриїл приніс Пречистій Діві Марії благу звістку про те, що Вона стане Матір'ю Ісуса Христа, давши їй на знак того, що сказане ним здійсниться, чудову райську квітку. На думку Святих отців Церкви, Архангел Гавриїл сповістив Богородицю і про час Її Успіння. На іконах Архангел Гавриїл зображується з квіткою, а іноді зі свічкою або ліхтарем – на знак того, що для розуміння Таїн Божих треба мати нічим не затьмарене, чисте сумління.

Ім'я третього Архангела – Рафаїл, в перекладі означає „зцілення Боже”. У вигляді людини цей Архангел супроводжував Товію, зцілив від недуги його батька і наречену. Коли Архангел Рафаїл залишав Святе сімейство, він сказав

їм такі повчальні слова: *”Добра справа – молитва з постом і милостинею... Милостиня від смерті визволяє і може заглидити будь-який гріх”* (Тов. 12. 8–9). Тобто для отримання допомоги в скорботах та недугах необхідно бути милосердним, вибачливим та завжди готовим на добрі вчинки.

Четвертий Архангел зображується з вогненным променем, який струмує з його грудей. Ім'я цього Архангела – Уриїл, що значить „світло або вогонь Божий”. Як Ангел світла, він відкриває людям корисні для них знання. Як Ангел божественного вогню, Уриїл запалює людські серця Божою любов'ю, викорінюючи з них земні гріховні уподобання. Чудовий урок дав Архангел Уриїл благочестивому мужеві Ездри, коли той захотів пізнати таїну Божого правління всесвітом. Архангел запропонував Ездрі виконати одне з трьох завдань: зважити полум'я, вказати на початок вітру або повернути минулий день. Він зауважив, що вогонь, вітер і прожитий день – це світ навколо Езди, а отже, якщо Езра не може пізнати повною мірою навіть ці названі Архангелом речі, то навіщо ж він дозволяє собі втручатися у справи Всевишнього? Цей приклад є наукою для не в міру цікавих.

П'ятий Архангел – Селафіїл – вождь Ангелів молитви, яких Милостивий Господь посилає на допомогу людям, щоб молитва їхня була зосередженою, чистою, палкою. Ангели молитви зігрівають холодні людські серця, надихають бажанням наблизитися душею до Бога, відчути себе перед Престолом Божим, під захистом Сил Небесних. Коли ми хочемо віднайти на іконі Архангела молитви, то слід звернути увагу на Ангела з опущеними долу очима, складеними на грудях руками, весь вигляд якого випромінює благоговіння, неземну чистоту і спонукає до щирої молитви.

Шостий Архангел – Іегудіїл, або „хвала Божа”. Коли людина має намір трудитися для слави Божої, виявляючи чесність, порядність, справедливе ставлення до всіх, вона може отримати допомогу від Архангела Іегудіїла, якому Бог дав благодать надихати людину на добрі справи і допомагати тим, хто щиро цього прагне. Зображують його з вінцем у правиці – нагородою для добродішних трудівників: воїна, який за віру та Батьківщину готовий віддати життя; правителів і суддів, які праведно правлять і чесно судять; пастирям, які показують добрий життєвий приклад тощо. У лівій руці Архангела зображується бич, призначений для ворогів нашого спасіння.

Сьомий архангел – Варахіїл – „благословення Боже”. Він зображується з ніжними рожевими квіточками на одязі і є покровителем сімейного щастя, подателем від Бога життєвих гараздів, земних дарів і щедрот Господніх. Особливим його покликанням вважається допомога землеробам і торговцям, які через земне шукають небесного, творять благодійні справи, милостиві і добродішні.

Найближчим до людини завжди є Ангел-хранитель, якого під час таїнства Хрещення Бог посилає до людини з завданням охороняти її протягом усього життя. Після цього вже безпосередньо від людини залежать її стосунки зі своїм Ангелом-охоронцем. Маючи дану Богом волю творити добре чи зло, людина сама вибирає спосіб життя. Коли людина хоче творити зло, не прислухаючись до голосу совісті, вона проганяє подалі від себе Ангела, щоб не чути лагідних

заперечень свого охоронця. Тоді підступає до неї злий дух, нашіптуючи свої ідеї, дуже тонко спрямовані на знищення духовного миру в серці людини. Виникають бажання вийти за рамки дозволеного мораллю. А саме це і є початком нехтування законами, знищення уз людських і божественних, які тримають людину в рамках благопристойності. Усвідомивши, що вже зайшла в глухий кут, людина починає шукати допомоги, – і знаходить її, знову ж таки, завдяки Ангелу-хранителю, який із сумом здалеку стежить за нею, чекає поклику і поспішає на поміч.

Святе Письмо говорить, що світ можна порівняти з пшеничним полем, на якому досягають разом колоски пшениці і бур'яни. Тобто зріють люди – одні в добрі, інші – в злі. Коли настануть світові жнива, Господь пошле Своїх Ангелів – і вони пшеницю зберуть у житниці Господні, тобто в рай, а бур'яни кинуть у вогонь, де перебуває Люцифер та його побратими – демони, де нерозкаяних грішників чекають вічні страждання.

Завдячуючи молитвам Святих Небесних Сил, їхньому заступництву перед Богом за рід людський, будемо сподіватися на милість Господню.

Питання:

1. Якими Бог створив Ангелів? *(Безтілесними)*
 2. Чому частина Ангелів відпала від Бога? *(Через гординю, бажання стати на місце Бога)*
 3. Хто скинув з неба бунтівних Ангелів?
 4. Скількох Архангелів ми знаємо?
 5. Хто з Архангелів є провісником і служителем Таїн Божих?
 6. Коли людина отримує Ангела-хранителя?
 7. З якою метою Бог дає людині Ангела-хранителя?
 8. Що символізує собою в Євангелії жнивне поле?
- Молодці, діти! Ви правильно відповіли на всі мої запитання.

А зараз час відпочинку. Сьогодні фізкультхвилинку нам проведе добре і працюйте вовчєня Зубок.

Фізкультхвилинка.

Ми метелики чудові, (нахилити голову вліво, вправо)

Маєм крильця кольорові, (розвести руки в сторони)

Над квітками літаємо, (біг на місці, рухи руками вгору – вниз)

Втоми ми не знаємо, (біг на місці, рухи руками вгору – вниз)

Пташки ми злякалися, (покласти руки на голову)

Під квітку заховалися. (присісти)

VI.Творча хатинка

Виготовити вітальну листівку – аплікацію.

Діти виконують завдання під музику.

«Оповідання – моральна задача»

Поздоровляємо

Урок у другому класі. Галя піднімає руку.

- Що ти хочеш сказати, Галю? – питає Ганна Олексіївна.

- У Марійки братик народився, - сповіщає Галя.

А Марійка – це її подруга. Діти оглядаються з цікавістю на Марійку. Дівчинка аж знітилася.

- Як це добре! – каже Ганна Олексіївна, вона підходить до Марійки й цілує її. – Поздоровляємо Марійчину маму з сином, а Марійку з братиком.

У класі тихо-тихо.

- А що це значить – поздоровляємо? – питає Микола.

- Це значить, що у Марійчиної мами, у татка й у самої Марійки – велике щастя. Народилася людина - й принесла щастя багатьом людям.

У Марійчиної мами народився син.

У Марійчиного тата народився син.

У Марійки народився брат.

У Марійчиного дідуся народився онук.

У бабусі Марійчиної народився онук.

У дядька Марійчиного народився племінник, небіж.

А в нас народився новий приятель.

Он скільки людей стало щасливішими.

Он скільком людям приніс Марійчин братик щастя.

Он чого ми поздоровляємо.

Поздоровляємо – це значить: радіємо разом із Марійчиними мамою і татом, бабусею і дідусем, і з дядьком Марійчиним.

Діти радісно загомоніли:

- Поздоровляємо... Поздоровляємо...

Питання:

1. Чи любите свій день народження?
2. Чи знаєте ви свого Небесного покровителя?
3. Як ви святкуєте день Ангела у колі родини?

Методична порада:

Ш. Амонашвілі – доктор психологічних наук, професор наголошує на важливості формування і виховання у дітей культури дня народження. Він пропонує влаштовувати концерти для іменинників, наголошуючи на тому, що можна дарувати не тільки подарунки, а й щирі, добрі слова.

Доречно проводити у класі Дні іменинника(тезоімеництва).

V. Підсумок уроку

Перегляд фрагмента мультфільму «Маша і Ведмідь» - «День варення»

Домашнє завдання.

1. Робити добрі вчинки, щоб не засмучувати Ангела – Хранителя.
2. Вивчити молитву до Ангела – Хранителя.
3. Запитати батьків значення і таємницю свого імені.

Тема 7. Плоди земні. Хліб земний та Небесний. Розповідь про мандрування зернятка.

Мета: ознайомити дітей з історією створення хліба, показати важливість праці хлібороба, формувати поняття «хліб Небесний» як благодать, з якою люди роблять добрі справи в ім'я Господа, розвивати художньо – образне мислення, виховувати любов до Бога, шанобливе ставлення до хліба, працелюбність.

Обладнання: виставка книг про хліб, Дитяча Біблія, плакати з прислів'ями про хліб, хлібина, вишитий рушник, ікони, альбом, олівці.

I. Організаційна частина.

Привітання

Пахучий хліб, духмяний хліб,

У будень і на свято.

Учись, дитино, весь свій вік,

Святий хліб шанувати!

II. Актуалізація опорних знань

1. Розповісти значення свого імені.
2. Чи знаєте ви святого(святую) з таким ім'ям?

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Сьогодні на уроці ми поговоримо про хліб земний і Небесний, який дає нам Творець і люблячий Господь Бог. Під хлібом земним ми повинні розуміти не тільки їжу, а й одяг, житло та інші блага, які дає нам Господь. Небесний хліб має два значення. Перше - святе Причастя – Тіло і Кров Господня. Друге – слово Боже. Причастя є Таїнством, у якому православний християнин у вигляді звичайного хліба і вина приймає (споживає) Істинне Тіло і Кров Господа Ісуса Христа і через благодать Святого Духа з'єднується із Христом. Таїнство Святого Причастя установив Сам Ісус Христос під час Таємної Вечері і з того часу це Таїнство відбувається під час кожної Божественної Літургії у православних храмах.

1. Виставка книг на тему «Хліб земний і небесний»: Дитяча Біблія, Моя перша книга «Священна Історія», М.Сингаївський «Земле сонячна, земле хлібна», «Сонячний коровай», В.Дацкевич «Від зерна до короваю», В.Сухомлинський «Вогнегривий Коник» та ін.

А зараз ми помандруємо разом із пшеничним зернятком і дізнаємося про історію створення хліба.

«Оповідання – моральна задача»

Хліб

Принесли хліб. На столі поклали. Пахучий, теплий ще. Із шкоринкою золотавою. Це від вогню позолота в нього.

Та не тільки від вогню. Золоте зерно на борошно мололи. А зерно в золотому колоску на стеблині золоченій гойдалося, срібною россою вмивалося. Золоте проміння сонячне в себе увібрало. Від сонця позолота в хліба. Та чи тільки від нього?

Золоті роботящі руки зерно в ріллю посіяли. Урожай доглянули й зібрали. Роботящі руки зерно змолотили, тісто замісили, хліб спекли. Роботящі руки в дім його принесли, на вишивану скатертину поклали.

І лежить на столі хліб, теплий, пахучий, руками роботящими подарований. Лежить ясний, як сонечко, і ніби промовляє: «Любіть мене, шануйте, їжте та здоровими будьте.»

Тамара Коломієць

Питання:

1. Розкажіть, про що ви дізналися з оповідання?
2. Подумайте і скажіть, чому автор усе, що, пов'язане з хлібом, називає золотим?
3. Підготуйтеся і опишіть хліб так, щоб слухачі відчули його запах, смак і були вдячні працюючим рукам.

4. Заірнемо у незвичайну скриньку – скриньку прислів'їв і приказок. Отож, розпочинаємо мандрівку «Джерелами народної мудрості»

- На чорній землі білий хліб родить.
- Як є хліб, то і до хліба буде.
- Хліб усьому голова.
- Коли хліб на возі, не буде біди в дорозі.
- Поки зерно в колоску – не засиджуйся в холодку.
- Хочеш їсти калачі – не сиди на печі.

Вивчення скоромовки.

На печі, на печі

Смачні та гарячі

Пшеничні калачі.

Хочеш їсти калачі –

Не лежи на печі.

Фізкультхвилинка.

Роботящий сонце зустрічає, (піднімають руки догори)

А ледачий до сну проводить. (присідають)

Сторінками Дитячої Біблії

Чудесне насичення

Всі люди з любов'ю і увагою слухали настанови Ісуса Христа – Сина Божого. Одного разу Він пішов у безлюдне пустельне місце, щоб відпочити, але дуже скоро Його знайшли і там, щоб послухати. Бесіда тривала довго. Несподівано підкрався вечір. Цілий день ніхто із людей нічого не їв, дістати ж їжу в цьому пустельному місці було ніде. Учні Спасителя звернулися до Нього:

- Господи, відпусти людей, вони сьогодні ще нічого не їли.

Ісус Христос відповів їм:

- Нагодуйте їх ви!

Але учні знітилися:

- Чим же, Господи, ми зможемо нагодувати таку кількість людей? Купити їжу немає де, а тут лише в одного хлопчика є п'ять маленьких хлібин і дві рибки.

Тоді Ісус Христос сказав їм:

- Принесіть їх сюди!

Коли хліб і рибу принесли, Господь велів народу розміститись на зеленій траві. Виявилось, що серед слухачів одних лише чоловіків, не рахуючи жінок і дітей, було близько п'яти тисяч.

Ісус Христос узяв хліб, помолився Богу, розламав його на шматки і попросив учнів роздати його людям. Але скільки учні не роздавали, хліба не зменшувалося.

Із малого Господь зробив багато. Всім вистачило хліба, всі наситилися.

- Зберіть залишки, щоб нічого не пропало. – сказав Ісус Христос.

І назбирали 12 ящиків залишків.

Так Господь піклувався про людей під час Свого земного життя. Так же, діти, піклується Він про люблячих Його людей і зараз. До того, хто голодний, він посилає людину, яка має багато хліба.

Чи чули ви, що Христос звелів зібрати рештки хліба, щоб нічого не пропало?! Це тому, що кожна крихта хліба – дар Божий і нею треба дорожити.

Але я бачила дітей, які граючись за столом, жбурляли одне в одного хлібом. Чи добре це? Чи може таке ставлення до хліба подобатися Господу? Ні. Хороші розумні діти не стануть робити нічого подібного.

Будь-які земні плоди – це Божий дар нам. Людина працює і у відповідь Господь посилає їй урожай. Іноді врожай надзвичайно багатий, інколи – навпаки: наче все зроблено правильно, а результат мізерний.

- Чому так відбувається, як ви думаєте?

- Може треба помолитися?

- За хороші вчинки дається хороший урожай.

Ми не можемо достеменно знати, чому сталося саме так, так як ми не знаємо таємниць Божого Промислу. Але християнин завжди повинен надіятися на Бога, на Його милість і допомогу; працювати, молитися і сподіватися.

VI. Творча хатинка

1. Намалювати діафілм «Як хліб прийшов на стіл»

2. Конкурс «Хто більше знає»: назвати якомога більше професій, пов'язаних із вирощуванням і виготовленням хліба.

3. Побудувати асоціативний куш:

Хліб

Хлібороб

Поле

Пшениця

Магазин

Їжа

4. Розв'язування ситуативних завдань:

- Хліб упав зі столу....Ваші дії...

- Ви не доїли хліб...Ваші дії...

V. Підсумок уроку

Шанувати і берегти хліб. Хліб, то праця людська, то дарунок Творця.

Акрівірш – загадка

Хвалить його кожен,

Любить його кожен,

І дня ми прожити,

Без нього не можемо. (хліб)

У Євангелії є притча про сівача, яку Своїм учням розповів Христос. Сівач вийшов сіяти. І, коли він сів, то деякі зернятка впали на дорогу і були потоптані перехожими і скльовані птахами; деякі впали на кам'янистий ґрунт і, хоч і зійшли, але швидко засохли, так як не мали достатньо вологи. А ще інші зернятка впали у терновий кущ і там засохли. Але все ж-таки частина зерняток упала у хорошу землю, зійшла і дала щедрий врожай. Цю притчу Христос пояснив Своїм учням: дорога, каже Він, - це серце, відкрите для поганих учинків, із нього легко вивірюється добро. Камінь – це серце жорстоке, без вологи – без благодаті. У ньому все добре швидко засихає. А терновий кущ означає серце, яке сповнене мирськими турботами, які убивають усе святе. Хороша земля – це добре, чуйне, відкрите, чисте, святе серце. В ньому легко приймається, росте і дозріває усе прекрасне і святе.

Слідкуйте, дорогі діти, за вашим серденьком, щоб воно не було схожим на стоптану дорогу, на камінь чи терновий кущ. Нехай у ньому не буде жорстокості, грубощів, озлоблення. Засівайте своє серденько зерном добрих справ і щирою молитвою до Господа, щоб у ньому виростила пшениця Божа.

Домашнє завдання.

Намалювати ілюстрацію до притчі про Сівача.

Тема 8. Світ потребує нашої любові. Бережімо красу природи.

Мета: показати необхідність любові до створеного Богом світу, навчити замислюватися над відповідальністю за збереження краси природи, розвивати увагу, спостережливість, бажання допомогти довкіллю, вшановувати дбайливе ставлення до природи, почуття прекрасного та інші християнські чесноти.

Обладнання: ілюстративний матеріал, гербарії квітів, «Червона книга України», іграшки – мешканці «Шишкиного лісу» та часопис цього журналу, картки з назвами станцій, пластилін, альбом, олівці.

I. Організаційна частина.

Привітання

Продзвенів уже дзвінок –

Починається урок.

Тож і ми часу не гаймо,

І у подорож рушаймо!

II. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Любі діти! Сьогодні ми вирушаємо у захоплюючу мандрівку. А вибрати вид транспорту, яким ми будемо мандрувати, нам допоможе допитлива мишка Шуня, загадавши ось цю загадку:

«Полотно, а не доріжка,

Кінь біжить – стоніжка.

Кінь біжить, земля дрижить,

І з носа дим валить...»(потяг)

Правильно дітки, сьогодні ми будемо подорожувати потягом!

Отже, транспорт вибрали, вирушаємо! Що потрібно взяти в дорогу, щоб час минув швидко і з користю для пасажирів? (розум, настрої, кмітливість, старанність).

III. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя

У любові та турботі про тварин і природу повинні жити люди, адже так заповів Господь.

Зверніть увагу на тих, хто поряд з вами і потребує допомоги. Це може бути близька вам людина, а може пташка чи тваринка.

Мишка Шуня поспішає повідомити нам, що дістались до першої станції, яка називається «Червона книга України».

Діти, а чи знаєте ви, що таке «Червона книга»? Це книга, до якої занесені рідкісні види рослин і тварин, які потребують охорони. Цих рослин і тварин на Планеті залишилося дуже мало і, якщо не піклуватись про них, вони можуть зникнути назавжди.

2. Перегляд фотоматеріалів, гербарію рослин.

3. Байка мудрістю багата

КВІТКА І МЕТЕЛИК

Яскрава польова Квітка була дуже гарною. Не раз їй доводилося чути захоплені відгуки про свою вроду. І все ж польова Квітка заздрила грайливому Метелику, бо той міг кружляти над лугом і сідати, де йому заманеться, а потім знову злітати, розмахуючи барвистими крильцями. Квітці здавалося, що Метеликові дуже весело живеться, і їй дуже кортіло так само побавитися, політати у парі з Метеликом. Тож якось вона не витримала:

– Метелику, візьми мене з собою, будь ласка!

– Добре, чарівна Квітко, летімо разом! – зрадів Метелик.

Де не взявся вихор, відірвав Квітку від стебельця і вона закружляла в повітрі.

– Лечу! Лечу! – захоплено гукала Квітка.

І справді – вона поруч із Метеликом кілька разів пронеслася над своїми сестрицями. Але це тривало недовго – вихор полетів далі, а Квітка впала на траву. Невдовзі вона зів'яла і вже нікого не приваблювала своєю красою...

Мораль: *Не відривайся від коріння.*

Отже, все у природі має своє місце: і квітка, і метелик. І людина повинна дбати і оберігати кожную рослинку і тваринку.

А ось ми дісталися другої станції. Називається вона – «Лісове царство».

Якщо хочеш відпочити,

Залюбки до лісу йдеш.

Там і сили, і здоров'я

Із природи зачерпнеш.

В лісі злагода і спокій,

Тут панує благодать.

В лісовому царстві можна

Справжнім другом лісу стать.

Помилуйся на дерева,

На травичку, квіточки,

Подивися як метушаться

І жучки, і павучки.

Не руйнуй гніздечко птаха,

Не кричи, не галасуй.

Не топчи малу комаху

І мурашників не псуй.

Не зривай безжально квіти

І деревця не ламай,

Щоби Бога не гнівити,

Дар Його оберігай!

Ну що, втомилися мандрувати?! Тоді ми трішки відпочинемо.

Фізкультхвилинка.

Встаньте, діти, посміхніться

І до сонця потягніться.

В різні боки нахиліться,

Веретеном покрутіться.

Раз присядьте, два присядьте

І за парти тихо сядьте.

А ось і наша наступна станція, називається вона «Брати наші менші».

4. Оповідання – моральна задача.

„Білочка”

Чекаю на станції потяга на Головач. Поїде вночі, а поки що робити нічого. Два чоловіки біля печі розмовляють. На них уважно дивиться маленька біла кішечка, потім шукає крихти на холодній, кам'яній підлозі брудного залу.

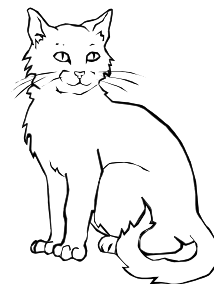
Даю їй шматочок хліба – із жадністю їсть, і другий, і третій. Може хоче пити, люди кусок часто кинуть, а напоїти ніхто не здогадається. Наливаю води в жерстянку. П'є, п'є безвідривно. Як же ти будеш жити далі? Задні лапки попечені, хвостик також ненормально овалом зігнутий, наче зламаний. Залишити чи взяти? Живу в хатці одна. Контролю наді мною немає. Взяти чи залишити? На яку долю? Умерти ми завжди встигнемо. Видніється потяг – їдемо. Замотала її в маленький шматок тканини, притулила до грудей – навіть не видно. Їдемо – спить. Їдемо по головачівському лісу – спить. Вже в хатці – ще спить. Хороша пасажирка.

Зустрічає нас рудий Мурчик. Білочка дика, до рук не звикла. Грається сама. Просьть знайомі кішку – миші заїли. Білочка підросла, гарною стала, лапки обросли, хвостик вирівнявся, грається, і не думає, що останній деньок, і розлучимось назавжди. Мені сумно, боляче, їй весело.

Через місяць у знайомих я її не впізнала: велика, білосніжна, горда кішка. Прищурилась на мене, відстрибнула, але потім підійшла. Прощавай, Білочко, назавжди! Будь щасливою, а мені чому сумно? Більше ти не моя.

Питання для бесіди.

1. Кого врятувала героїня історії? (кішечку)
2. Якого кольору була кішка? (білого)
3. Яким транспортом їхали герої розповіді? (потягом)
4. Чи є у вас вдома домашні тварини?

IV. Творча хатинка

Робота в групах

- Дітям пропонується зліпити із пластиліну рослини чи тварин, що мешкають у лісі, потім створюється колективна композиція.

- Можна виконати колективний малюнок на тему: «Збережемо Божий світ навколо нас»(завдання можна виконувати під музику).

Розповідь учителя

Ось і закінчилась наша мандрівка мальовничими куточками природи. Час повертатися додому.

1. Чи сподобалась вам наша подорож?
2. На якій станції було найцікавіше?

Країн так багато,

Планета єдина.

Її зберегти має кожна людина.

Щоб сонця і неба
Дим-смог не заслав,
Щоб від нечистот
Океан не стогнав.
Щоб серце раділо
Від цвіту й краси,
Щоб зір милували
Поля і ліси,
Травиця зелена,
Річок глибина...
Країн так багато,
Планета ж одна!

V. Підсумок уроку

Господь створив цей світ самодостатнім і безцінним. Завдання людини – не зашкодити, так як вона є вінцем Божого творіння.. Ми живемо на прекрасній планеті Земля і відповідальні за неї. Забруднюючи природу, люди, в першу чергу, роблять не по-християнськи, шкодять собі

Живої природи світ таємничий
Ми на уроці сьогодні відкрили.
Навчились красу не руйнувати,
А примножувати, любити й оберігати.

Домашнє завдання.

1. Записати клички тварин, які у вас проживають чи просто подобаються вам.
2. Намалювати своїх маленьких друзів-тваринок в альбомі.
3. Берегти, жаліти, любити тварин.

Тема 9. Урок узагальнення по темі «Світ, наповнений любов'ю» Тематичне оцінювання .

Мета: систематизувати знання дітей з вивченої теми, розвивати уважність, спостережливість, художньо – образне мислення, виховувати любов до Творця, дбайливе ставлення до Божого творіння.

Обладнання: ілюстративний матеріал, іграшки – мешканці «Шишкиного лісу» та часопис цього журналу, відеофільм про природу.

Методичні рекомендації: урок-узагальнення для шестирічних школярів має проходити у цікавій ігровій формі. Оцінювання першокласників вербальне. («Молодець!», «Дякую за старанність», «Дуже добре», «Добре»), оголошується подяка найстараннішим учням.

I. Організаційна частина.

Привітання

Усміхнімось, друзі, квітам,
Травам, деревам і людям

І нехай в усьому світі
Краси й добра прибуде.

II. Актуалізація опорних знань

Любі діти, сьогодні ми підведемо підсумки і повторимо все, що вивчили на попередніх уроках.

1. Перегляд фрагменту відеофільму про природу.

2. Виставка творчих робіт дітей.

3. Конкурс «Сторінками Дитячої Біблії»

- Хто створив світ? (Бог)

- За скільки днів було створено світ? (6)

- Назвати дні творіння.

- Як звали перших людей? (Адам і Єва)

- Куди оселив Господь перших людей? (у рай)

- Хто такі ангели?

- Коли людині дається Ангел-Хранитель? (при Св.Хрещенні)

Всі учні отримують заохочувальні призи, переможець – той, хто скаже найбільшу кількість правильних відповідей.

4. Поетичні перлинки

Розкажіть, будь ласка, вірші, які вам найбільше запам'ятались.

5. Виставка книг

6. Зустріч із священником. (по можливості)

7. Побудувати асоціативний куц: «Світ, наповнений любов'ю».

Творець

Природа

Єва

Світ

Райський сад

Люди

Душа

Адам

Ангели

8. Розв'язування ситуативних завдань:

- Ви побачили поранену пташку, ваші дії...
- У лісі розцвіли первоцвіти. Чи можна їх рвати?
- Зі столу впав шматочок хліба, ваші дії...

9. Байка мудрістю багата

МАЛИНА І БЛЕКОТА

Зачервонів кущ Малини у садку. Неподалік дозрівала і Блекота. Прибігли діти і почали ласувати ягідками Малини.

– От добрі ягоди! Які солодкі! А які духмяні! – чулися захоплені вигуки дітвори.

Маленьке дівча не розібралося, та й вкинуло до рота ягідку Блекоти:

– Тьху, ой, як гірко в роті! Ой-йо-йой, що це за ягода мені трапилася? – плюючись, плакала мала.

Діти побігли бавитись далі, а Блекота питає в Малини:

– Скажи мені правду, моя духмяна сусідонько, чому щойно діти так втішалися твоїми ягодами, називаючи їх солодкими, а від лише однієї моєї ягідки дівчинка відпльовувалася і аж плакала від гіркоти? Аж ми ростемо поруч, на одній галявинці, і соками з одного ґрунту живимося. Чому така різниця?

– Усе ти сказала правильно, сусідко. Різниця лише в тому, що я намагаюся взяти з ґрунту солодкі поживні соки, а ти тягнеш соки гіркі та отруйні.

Мораль: *Хоч світ один, та люди в ньому різні. Одні шукають доброго, а інші – злого.*

Методичні рекомендації: по можливості можна провести урок – концерт для батьків, екскурсію на природу, до храму, музею.

V. Підсумок уроку

Розповідь учителя

І в маленькій комашці, і в розкішній троянді, і в далекій зірці всюди я бачу Тебе, Господи! В шелесті трав і листочків, в щебеті пташини я чую лагідну Твою мову. Коли ревуть урагани, б'ють громи, я впізнаю розгніваний голос Твій. Ти кругом, бо все Тобою, все із Тебе і все через Тебе. Коли Ти приходиш до мого серця, Господи, я чую в душі свій тихий день погожої осені, здається мені тоді, що я сиджу на високому березі і спокійно споглядаю на бурхливе море, дивлюся на високі водяні вали, що лютують там, унизу, і ні скільки не боюся їх.

Якщо Ти лишаєш мене, Господи, тоді я почуваю себе, мов той маленький зірваний листочок, якого безуспішно кидають морські хвилі: І тоді я вже не знаю спокою.

Дорогі діти! Світ, у якому ми живемо, прекрасний і неповторний. Протягом наших занять ми дізнались про створення світу, перших людей та ангельський світ. Тепер ми знаємо, що Господь любить і піклується про кожного з нас. Йому дорога кожна квітка, пташка, тваринка. І людина, як вінець Божого творіння, має оберігати цей Божий світ і дякувати Творцю за все.

Господь дав людині волю і ми самі обираємо добрі чи погані справи робити.

Тема 10. Наш рід. Ми християни

Мета: ознайомити дітей з поняттями «рід», «родина», «рідня», «християнська родина», навчити поважати думки старших людей, виявляти проникливість і турботу до почуттів інших, показати важливість миру і злагоди в християнській родині, розвивати художньо – образне мислення, виховувати любов до Бога, співчуття, душевність

Обладнання: виставка книг на тему «Українська родина», Дитяча Біблія, родовідне дерево(зразок), вишиті рушники, ікони, сімейні фотоальбоми, дидактичний матеріал «Уроки доброти», аудіо-записи пісень про родину, альбом, олівці, фарби, паперовий макет будинку.

I. Організаційна частина.

Привітання

Здрастуй день і хмарка в небі,

Ліс і школа, клас,

Вчитель наш.

Ми вітаєм вас.

Подаруємо тепло

Посмішкою ми,

І додасться в цьому світі

Щастя й доброти.

II. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Любі діти, ми продовжуємо вивчати з вами цікавий і захоплюючий предмет – «Біблійну Історію і Християнську Етику». Нещодавно ми вивчили розділ, що мав назву «Світ, наповнений любов'ю» і ознайомилися із тим як премудро створив Господь наш світ, що вінцем Божого творіння є людина, а також дізналися про Ангелів і про те, що кожен із нас має свого Ангела Хранителя. Сьогодні ми розпочинаємо вивчати новий розділ під назвою «Моя родина». І наш перший урок присвячено вивченню нашого християнського роду.

1. Виставка книг на тему «Українська родина»:

Учитель знайомить дітей із книгами: Дитяча Біблія, Н.С.Іванько, О.Д. Жовнір «Дивосвіт» (3 кл.), Тематичний Словник Школяра, Г.Дяченко «Іскра Божа», часописи журналів «Шишкин ліс», «Вертоград», «Краплинки», Б.Огульчанський «Божий Світ і Я», м.Феодосій (Н.М. Дикун-Ваколюк) «Хвилинка Святості»В.Сухомлинський «Вогнегривий Коник» та ін.

2.Бесіда

- Діти, пригадайте, будь ласка, переглянуті вами мультфільми про сім'ю.
- Давайте обговоримо ситуації, у які потрапляли головні герої, та їх поведінку.

- У кожного з нас є мама і тато. А в них є свої мама і тато – ваші дідусі та бабусі. Розкажіть, будь ласка, як їх звати. А в дідуся і бабусі були колись свої батько і мати – ваші прабабуся і прадідусь. Може ви знаєте ім'я когось із них?

3. Розповідь учителя

Родина – батько, мати, діти та інші члени родини, що живуть разом. Ваші батьки, дідусі і бабусі, прадіди – це все ваш **рід**. У кожного з нас є свій рід. Наш рід, майже всі наші дідусі, бабусі, прадіди, предки – православні християни. Тобто вони вірили в Істинного Бога, Ісуса Христа, намагалися виконувати Заповіді Божі. Хрестили своїх дітей. Ростили і виховували їх у вірі в Істинного Бога, вчили їх робити добро, як заповідав Бог, вчили молитися Йому, просити допомоги у житті. Усім людям, хто має віру в Ісуса Христа і молиться Йому, Він допомагає долати труднощі, не грішити і головне – наслідувати Царство Небесне.

Шануймо свій рід! Для цього треба жити так, щоб продовжити добрі справи своїх предків.

4. *Демонстрація дітьми сімейних фотоальбомів*: діти показують фотосвітлини і розказують, хто на них зображений (Таким чином, вони поступово знайомляться із сім'ями один одного).

5. *Виготовлення родовідних дерев за шаблоном*. Учитель пояснює та показує що являє собою родовідне дерево, допомагає учням правильно підібрати фотографії та стимулює дослідницьку роботу.

Фізкультхвилинка

Встало вранці ясне сонце,

Зазирнуло у віконце.

Ми до нього потяглися,

За промінчики взялися.

Нумо, дружно присідати.

Сонечко розвеселяти.

Встали – сіли! Встали – сіли!

Бачте, як розвеселили.

6. Словникова робота

Християни – ті, хто сповідує віру в Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа і намагається виконувати Божі Заповіді.

Мій рід – усі мої родичі, прадіди та всі мої предки.

Шанувати свій рід – жити так, щоб моїм рідним не було соромно за мої вчинки перед Богом і людьми.

7. Сторінками Дитячої Біблії

Благословення дітей

Багато матерів приносили своїх дітей до Ісуса Христа, щоб Він доторкнувся до них, поклав на них руки з молитвою, благословив. Учні ж Христові не пускали їх, думаючи, що не варто турбувати Учителя через дітей. Але Ісус Христос сказав Своїм учням: «Пустіть дітей і не перешкоджайте їм приходити до мене, бо таким, як вони, належить Царство Небесне».

І, обнявши дітей, Господь поклав на них руки і благословив їх.

Ми повинні розуміти, що невинність, незлобивість, простота і доброта душі, притаманні дітям, допомагають людині увійти до Царства Божого. Господь, як люблячий Батько, піклується про нас. Ми ж повинні виконувати Заповіді Божі і бути вдячними дітьми нашого Небесного Творця.

8. Поетична вітальня

Ірина Ковальчук
Господи, Царю Предвічний,
Душу зціли Ти мою...
Я Тебе прошу, Мій Милій,
Ти захисти всю сім'ю:
Тата і маму сердечних –
Бо вони в мене одні,
Я їх потішу в молитві,
Бо я їх щиро люблю.

9. Оповідання – моральна задача

Чорнобривці

Тихий осінній вечір. Заходить сонце. У блакитному небі – ключ журавлів. Наша бабуся сидить на лавці біля тину, дивиться на захід сонця. Я питаю:

– Бабусю, скажіть, для чого людина живе на світі?

Бабуся усміхнулася і каже: «Щоб жити вічно». Я не міг цього збагнути. Як це – жити вічно?

Бабуся каже:

– Ходімо до саду!

Пішли ми до саду. Там доцвітали чорнобривці. Бабуся зібрала жменьку сухого насіння квітів, зав'язала у вузлик.

– Почекай до весни, зрозумієш, - сказала вона й поклала вузлик із насінням чорнобривців у сухий куточок.

Настала весна. Ми з бабусяю посіяли на грядці насіння. Зійшло, піднялося, зацвіло. Які вони красиві, ці чорнобривці. Кращі, ніж восени.

Питання для бесіди

1. Про що запитав хлопчик бабусяю? (для чого живе людина)

2. Що відповіла бабуся? (людина живе, щоб жити вічно)

3. Як бабуся пояснила поняття «вічності»? (на прикладі насіння чорнобривців)

Людина живе, щоб унаслідувати Царство Небесне. Головна ціль батьків – виховання дітей на Заповідях Божих, щоб наслідувати життя вічне.

10. Криниця мудрості

– Шануй батька й матір своїх, щоб довго літ ти був на землі. (П'ята Заповідь Божа)

– Хороші діти – це слава батьківська.

– Хто не шанує свою матір, той накликає на свою голову прокляття.

– То велике щастя, коли діти і батьки розуміють одне одного. У сім'ї такий завжди тиша і Божа благодать.

– Де згода в сімействі, де мир і тишина, щасливі там люди, блаженна сторона.

VI.Творча хатинка

1. Побудувати асоціативний куц:

Рід

Родина

Рідня

Християни

Християнська родина

2. Розв'язування ситуативних завдань:

- Мама прийшла втомлена з роботи....Ваші дії...

- Ти засмутив батьків своєю поганою поведінкою...Твої дії...

V.Підсумок уроку

Наш рід – український. Батьківщина – Свята Русь. Ми – діти нашого Батька Небесного – діти Божі – члени великої Божої сім'ї. Ми християни. Наша віра православна. Понад тисячу років святий великий рівноапостольний князь Володимир приніс нам віру, як безцінний дар, на береги Дніпра – Слаутича. І засяяла благодать Божа на маківках церков і дзвіниць і поселилась у кожному християнському серці.

Шануйте і поважайте своїх батьків, християнські традиції роду, народу. Пам'ятайте і вивчайте своє православне коріння.

Домашнє завдання.

1. Підготуватись до проектної діяльності: дослідити з батьками історію свого роду, закінчити роботу над родовідним деревом.

2. Бути уважними і чуйними до батьків та родичів.

Тема 11. Мамині і радощі і турботи

Мета: навчитися шанувати маму, викликати почуття вдячності за її турботу про сім'ю, ознайомити дітей із земним життям Пресвятої Богородиці, розвивати уміння формулювати оцінні судження, виховувати любов до матері та шанобливе ставлення до старших.

Обладнання: паперовий макет будинку, ікона Божої Матері, аудіо-записи пісень Раїси Кириченко «Мамина вишня» чи ін., альбом, олівці, пластилін, кольоровий папір.

I. Організаційна частина.

Привітання

Станем, дітки, всі рівненько,

Усміхнемося гарненько,

Настрій на урок взяли

Й працювати почали.

Працюватимем старанно,

Щоб почули у кінці,

Те, як кажуть наші мами:

«Діти просто молодці!»

II. Актуалізація опорних знань

1. Організувати виставку родовідних дерев. Заслухати розповіді дітей про те, що цікавого вони дізналися про свій рід.

2. Разом із дітьми розглянути значення слів «ми християни».

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Сьогодні наш урок буде дійсно особливим, так як присвячений він дорогій і рідній людині – мамі. І розпочнемо ми його чудовою піснею про матусю у виконанні Раїси Кириченко. (слухання аудіо запису «Мамина вишня»).

IV. Вивчення нового матеріалу

«Оповідання – моральна задача»

Любі діти, давайте прослухаємо оповідання В. Сухомлинського і дізнаємося у чому ж полягає материнське щастя.

Материнське щастя

Гарячого літнього дня вивела гуска своїх маленьких жовтеньких гусенят на прогулянку. Вона показувала діткам великий світ. Цей світ був зелений і радісний – перед гусенятами простягнувся величезний луг. Гуска навчала діток скубти молоду травичку. Травичка була солодка, сонечко тепле і ласкаве, моріг м'якенький, світ співав багатьма голосами жучків, метеликів, комах. Гусенята були щасливі.

Коли це налетіла чорна хмара, на землю упали краплі дощу. А потім посипались чималі, як горобині яєчка, градинки. Гусенята прибігли до мами, вона підняла крила й накрила ними дітей. Під крильми було тепло і затишно, гусенята чули, як нібито звідкись із далеку долинає гуркіт грому, виття вітру й стукіт градин. Їм навіть стало весело: за материнськими крилами твориться щось страшне, а вони в теплі і затишку.

Потім усе вщухло. Гусенятам захотілося мерщій на зелений луг. Але мати не піднімала крил. Гусенята вимогливо запищали: «Випускай нас, мамо!»

Тихо підняла мати крила. Гусенята вибігли на траву. Вони побачили, що в матері крила зранені, вирвано чимало пір'я. Мати тяжко дихала. Але світ навколо був такий радісний, сонечко сяяло так яскраво й лагідно, жучки, бджоли, джмелі співали так гарно, що гусенятам чомусь і на думку не спало поцікавитись: «Мамо, що з тобою?» І коли одне найменше і найслабше гусеня підійшло до мами й запитало: «Чого в тебе зранені крила?», - вона тихо відповіла: «Все добре, мій синку».

Жовтенькі гусенята розсипались по траві. Мати була щаслива.

Питання для бесіди

1. Чи захистила мама-гуска своїх діток від негоди?
2. Чи всі гусенятка поцікавилися її самопочуттям?
3. Чому мама-гуска відчула себе щасливою?

Фізкультхвилинка.

Сплять маленькі кошенята.
Раз – розкрили оченята,
Подивилися навколо,
Потім вгору і додолу.
Оченята – блим, блим, блим!
Відпочити треба їм.
Вправо - вліво оченята
Повертали кошенята.
Кошенята будуть спати,
А ми будем працювати.

V. Практична робота

Поміркуй і підсумуй!

1. Пригадайте, які твори (вірші, пісні) про маму ви знаєте?
2. Продовжте ряд пестливих слів про маму:
Матуся – мама, матінка, ненька,....
Рідненька – люба, ріднесенька, дорога,....
3. З чим можна порівняти маму?
Мама – мов сонечко, мов зірочка,....
4. Закінчити речення:
Я люблю свою маму за те, що...
Я допомагаю мамі...
5. *Конкурс спостережливих*

Розказати про улюблену мамину квітку так, щоб присутні змогли вгадати її назву.

6. Конкурс на кращу вітальну листівку для мами

7. Розповідь учителя

А чи замислювалися ви над тим, якою була ваша мама в дитинстві?
Розпитайте про це своїх дідуся і бабусю.

Крім рідної мами у нас є Небесна Заступниця –Пресвята Богородиця Мати Ісуса Христа. Про Її дитячі роки ми і поговоримо далі.

8. Сторінками Дитячої Біблії

Свята Діва Марія, дочка праведних Іоакима і Анни, пречиста Матір Господа нашого Ісуса Христа, з трьох річного віку після свого введення у храм і до 15 років жила при храмі у Єрусалимі.

У повсякденних заняттях Вона дотримувалася наступного режиму, який достойний для наслідування кожною християнською дитиною. Коли сходило сонечко, Свята Діва прокидалася і поспішала у храм на молитву. Прокинувшись, ми повинні освятити себе благочестивою молитвою, присвячуючи Небесному Отцю першу думку і перше почуття, дякувати за сон і просити допомоги на день прийдешній. Після вранішньої молитви, яка подібно вранішній росі, освіжає душу, юна діва поверталася до себе у кімнату (келію) і проводила час за читанням божественних книг, займалася рукоділлям: пряла льон, шила одяг.

Після роботи Свята Діва знову молилася. Вона молилася до тих пір, поки не з'являвся Ангел, з рук Якого Вона приймала їжу.

Дорогі діти! Ви бачите, що Діва Марія кожен Свою справу супроводжувала молитвою: молилася перед початком і кінцем будь-якої справи, прокидаючись вранці і відходячи до сну. Вона не тільки підростала тілом, але ще більше росла і укріплялася духом: з кожним днем Її молитва ставала все сильнішою і з допомогою Божою сходилла Вона від сили в силу, від досконалості до досконалості.

Любі мої, старанне навчання, читання корисних для душі книг, відвідування святого Храму Божого, сумлінна праця і щира молитва – ось, що так необхідно у житті для спасіння душі.

9. Поетичні перлинки

Ірина Ковальчук

Сама Матір Божа землю нашу любить

Сама Матір Божа землю нашу любить

Сама Матір Божа діточок голубить:

«Слухайте бо, дітки, будьте християни,

Не беріть від інших вірувань поганих...»

Сама Матір Божа навчає діток,

Як нам жити в ладі, як зростать на втіху.

Будувати неньку, рідну Україну...

Відродить звичаї, християнську віру.

Сама Матір Божа діточок втішає,

Їм гостинці гарні щедро посилає,
Душі їхні ростить щирими піснями,
Їх співають мами їм над колисками.
м. Феодосій(М.Н.Дикун - Ваколюк)
Царице моя Преблагая
Царице моя Преблагая,
Я у світі бідний сиротина,
То ж до Тебе прибігаю
І буду завжди прибігати,
Бо щиро вірю і знаю:
Мене Ти не кинеш,
Всім сиротам Мати!
Безнадійним Ти – Надія
І радість в скорботах ;
У лихі часи розпуки
Та в грішних турботах
Не залиш мене, Маріє,
Дай спасіння руку!

V. Підсумок уроку

Дорогі діти! Шануйте свою неньку, не забуваючи молитовно звертатися до нашої Небесної Заступниці – Пресвятої Богородиці. Пам'ятайте, як проводила Вона свої дитячі роки і намагайтеся відкривати своє серце тільки чистим помислам і творіть добрі справи, виконуючи П'яту Заповідь Божу. .

Домашнє завдання.

Подарувати мамі вітальну листівку, зроблену на уроці. Бути слухняними і допомагати неньці.

Тема 12. Шануй своїх батьків

Мета: ознайомити дітей із Божою Заповіддю – «шануй батька і матір своїх», розвивати уважність, співчуття, уявлення про добрі справи для збереження миру та злагоди в сім'ї, вміння робити висновки; виховувати шанобливе ставлення, повагу та любов до батьків

Обладнання: ікони, ілюстративний матеріал: таблиці «Заповіді Божі», «Уроки доброти», паперовий макет будинку, квіти, житні колоски, вишиті рушники, альбом, олівці.

I. Організаційна частина.

Привітання

Ми візьмемось за руки,

Веселіше стане всім,

Бо у класі всі ми – друзі,

Сяють посмішки ясні! (діти стають колом чи напівколом і тримаються за руки)

II. Актуалізація опорних знань

5. Виставка дитячих робіт – вітальні листівки, аплікації на тему «Квіти для мами» (домашнє завдання).

6. Якими іграшками і в які ігри гралася ваша мама?

7. Які книжечки вона читала?

8. Як проводила Свій час у дитинстві Пресвята Богородиця? (молилася, читала Священне Писання, працювала)

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Дорогі діти! Ми продовжуємо вивчати тему «Моя родина». Не забувайте про те, що ми християни, і у кожного з нас є свій рід. Ми повинні з великою повагою ставитися до своєї мами, не забуваючи молитовно звертатися до нашої Небесної Заступниці – Божої Матері і намагатися унаслідувати Її любов, милосердя, віру і працелюбність.

З давніх-давен кожна сім'я будувала свою оселю. Ми з вами теж сьогодні побудуємо будиночок. Чи знаєте ви з чого будують дім? Правильно, із цеглинок. Отже, кожен етап нашого уроку буде тією маленькою цеглинкою, з яких ми побудуємо великий і прекрасний дім.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя

Нашою першою цеглинкою буде робота із книгою книг – Біблією.

Сторінками Дитячої Біблії

Як ви уже знаєте, Господь Бог дав людям десять заповідей – законів, які вони повинні виконувати. П'ята заповідь звучить так «Шануй батька й матір

своїх і довго літ ти будеш на землі ». Цією заповіддю Господь велить нам шанувати батьків своїх і за це обіцяє як нагороду довге життя.

Шанувати батьків означає: любити їх, не засмучувати поганими словами чи вчинками, слухатися, допомагати у роботі, піклуватися про найдорожчих людей, коли вони цього потребуватимуть, особливо під час хвороби чи у старості, молитися за них Богу.

П'ята заповідь нерозривно пов'язана з першою, яка велить нам шанувати Господа як Небесного Отця, Творця всього світу, тобто Батька.

Питання для бесіди

- Як ми повинні шанувати своїх батьків?

- Чи допомагаєте ви своїм тату і мамі?

Для того, щоб покласти ще одну цеглинку і продовжити будівництво нашої оселі давайте виконаємо ось таке **практичне завдання**: намалюйте, будь ласка, сердечко, розфарбуйте його, виріжте та подаруйте своїм батькам як вияв вашої сердечної любові і поваги.

Фізкультхвилинка. «Веселий відпочинок» (Діти повторюють рухи за вчителем)

Якщо хочеш бути гарним,
У роботі дуже вправним,
Ти, як мама, покрутися,
В усі боки подивися.
Матимеш струнку фігуру,
Стать міцну, мускулатуру,
Ти, як тато, будь атлетом,
Їж картоплю та котлети.
Руки в дідусів проворні,
Сад стрижуть вони моторно,
Раз, два, три; раз, два, три –
Гарні вийшли в нас ряди.
І бабусі не зітхають,
Огірочки вибирають.
Цей – онучці, цей – онуку,
Огірки беремо в руки.
У великої родини,
Що не день, то іменини.
Все надвечір ми сиділи
Та варенички ліпили.
Разом вранці й за обідом:
Тато, мамочка і я,
Бабця з дідом,
Ми – сім'я.

А зараз ми прослухаємо ще одну Біблійну історію. Прикладом глибокої пошани і любові до Своєї Матері – Пресвятої Богородиці є Сам Господь Ісус Христос. Перше чудо, яке Він створив, було на прохання Божої Матері. Це було весілля у Канні Галілейській, на якому Господь перетворив воду на вино.

Усі служби в храмах, присвячених Господу, завжди наповнені молитвами до Пресвятої Богородиці, що є проявом надзвичайної любові і поваги до Матері Божої.

По можливості учитель читає молитву «Достойно єсть...»

4. Оповідання – моральна задача.

В. Сухомлинський

Тихо, бабуся відпочиває

Прийшла зі школи маленька Галинка. Відчинила двері, щось хотіла весело сказати мамі. А мама посварилася на неї пальцем і шепоче:

- Тихо, Галинко, бабуся відпочиває. Цілу ніч вона не спала, боліло серце.

Галинка тихенько підійшла до столу, поклала книжки. Пообідала й сіла вчити уроки. Читає книжку тихо про себе, щоб не розбудити бабусю.

Відчиняються двері, заходить Оля, Галинчина подружка. Вона голосно й каже:

- Галинко, слухай...

Галинка посварилася на Олю пальцем, як мама на неї. І пошепки мовить:

- Тихо, бабуся відпочиває. Цілу ніч вона не спала, боліло серце.

Сіли дівчатка до столу й розглядають малюнки. А із заплющених бабусиних очей впали дві сльозинки. Коли бабуся прокинулася, Галинка й питає:

- Бабусю, а чого Ви плакали уві сні?

Бабуся усміхнулася, приголубила Галинку. В її очах світилася радість.

Питання для бесіди

1. Чому мама попросила Галинку вести себе тихо?
2. Чи заважали Галинка та її подружка відпочивати бабусі?
3. А як би ви вчинили у такій ситуації?

Молодці діти, ви уважно прослухали розповідь, а, отже, до нашого будиночка ми можемо додати ще одну цеглинку.

Поетична вітальня

1) Діти мої, діти,

Золоті мої квіти,

Бога полюбіте

Ще із маленьку.

Тата і неньку,

Що вас, маленьких,

Говорити научили,

Щиро шануйте.

До бою святого

Серденька гартуйте.

2) Блажен, хто матір шанує

І не цурається батька свого:

В лихую годину

Бог його не кине

В журбі одного. (*митрополит Феодосій*)

А зараз ми з вами пограємо в одну цікаву гру - інсценівку, що має назву «Посварилися - помирилися».

Але перед цим прослухаємо притчу.

Притча

Жили у монастирі два ченці в мирі та любові, не знаючи, що таке сварка. І сказав один:

- Давай посваримося, як роблять це інші.

А другий відповів:

- Та я не знаю, як це робиться.

- Ось я покладу цеглину серед кімнати, - говорить перший, - І скажу: «Це моя!» - А ти не погоджуйся і скажи, що цеглина твоя. А я відповім, що вона моя. І в такий спосіб ми посваримося.

Перший чернець поклав цеглину й каже:

- Це моя!

А другий йому на це відповідає:

- Ну, якщо вона твоя, то візьми її собі.

На тому сварка закінчилась.

Якби усі так «сварились», яка б на світі була благодать!

Під час проведення гри діти моделюють ситуації, в яких найчастіше виникають сварки, і намагаються знайти шляхи до примирення.

IV. Творча хатинка

Художнє малювання на тему «Моя родина»

Намалювати ілюстрацію, зобразивши на ній спільну справу родини. Розказати, що роблять зображені члени сім'ї.

Завдання доцільно виконувати під музику. (В.Крищенко «Родина»).

V. Підсумок уроку

Любі діти! Погляньте який чудовий будиночок ми з вами побудували разом. Чи схожий він на той дім, у якому живе ваша родина? Головне у ньому – любов, мир і злагода між усіма членами родини. Ваше завдання - дотримуватися П'ятої заповіді Божої, як і інших заповідей Божих, і шанобливо ставитися до найрідніших людей – своїх батьків.

Вправа «Незакінчене речення»

Сьогоднішній урок навчив мене....

Ми вивчили.....

Я дізнався....

Домашнє завдання.

Радувати батьків добрими справами, бути слухняними, віруючими.

Тема 13: Любов – основа родинної єдності

Мета: пояснити зміст духовної любові до Бога, людей та інших Божих творінь; розвивати уміння визначати ознаки духовної єдності у родині, виховувати любов до Бога, людей та живих істот, викликати бажання проявити ознаки духовної єдності родини

Обладнання: дидактичний матеріал «Уроки доброти», презентація «Чому нас навчають Віра, Надія і Любов», аудіо-записи українських народних пісень, альбом, олівці .

I. Організаційна частина.

Зустріч – привітання
« Я всміхаюсь сонечку,
Здрастуй, золоте!
Я всміхаюсь квіточці,
Хай вона росте.
Я всміхаюсь дощику,
Лийся, мов з відра,
З друзями вітаюся,
Зичу їм добра.»

II. Актуалізація опорних знань

1. Чого нас навчає П'ята заповідь Божа?
2. Що означає шанувати батьків?

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Дорогі діти!

Основою родинної єдності, щасливої сім'ї є любов. Сьогодні на уроці ми поговоримо про найбільшу християнську чесноту - любов.

Любов – це Дар Божий, місточок між Богом і серцем людини, між серцями різних людей. Любов Божа керує світом. Любов ніколи не програє, ніколи не помиляється, коли її скривдять на землі, вона знайде свій притулок у Небесному Царстві.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. *Розповідь учителя з елементами бесіди*

БАТЬКІВСЬКА МУДРІСТЬ

Розповідають, що в одній сім'ї старий батько, відчувши наближення своєї смерті, прикликав до себе трьох своїх синів і поділив між ними усю спадщину, окрім однієї коштовної перлини.

Батько показав синам цю перлину, кажучи:

– А цю річ я віддам тому з вас, хто ближчим часом доведе свою гідність благородним вчинком.

Минув деякий час. Приходить старший син до батька і хвалиться:

– Нещодавно один чоловік довірив мені на зберігання чималу суму грошей, а розписку з мене взяти забув. Я й гадки не мав про те, щоб скористатися його забудькуватістю, – повернув йому гроші до копійки. Чи ж є це благородним вчинком?

– Сину мій, ти гідно виконав обов'язок чесною людини.

Приходить до батька середущий син та й говорить:

– Я йшов понад річкою. На березі не було нікого, окрім маленької дитини, що забрела далеченько від оселі. Раптом дитина впала й скотилася з крутого берега у воду. Місце там глибоке і, коли б я не підоспів вчасно, дитя точно б втопилося. Я скочив у вир і спас дитину. Це благородний вчинок?

– Сину мій, ти зробив те, чого не міг не вчинити. Інакше ти втратив би людську гідність.

Надійшла черга звітувати перед батьком наймолодшому з синів.

– Батьку! Я побачив свого давнього лютого ворога саме в той час, коли він стояв, глибоко замислившись, на самому краєчку прірви. Він не бачив мене. Я міг тихенько підійти з-за куща і штовхнути його в прірву. Та я не зробив цього, а стиха привітавшись, вказав йому на небезпеку. Щойно він ступив крок назад, як земля з того місця посипалась вниз. Це є благородним вчинком?

– Милый синку! Що може бути більш благородним за помилування свого ворога? Візьми цю перлину! Ти заслужив її.

Любов до батька показали усі три сина і зробили гідні вчинки, але найблагородніше вчинив той син, який зумів пробачити свого ворога. Отже, як ми бачимо істинна любов є найбільшою християнською чеснотою. Ми повинні любити Господа, виконувати Заповіді Божі.

Хатинка творчості

Намалювати перлину Благородства.

Фізкультхвилинка.

Хмарка сонечко закрила.

Слізки срібнії зронила.

Ми ті слізки позбираєм,

У травичці пошукаєм.

Пострибаєм, як зайчата,

Політаєм, як пташата.

Потанцюємо ще трішки

Відпочинуть ручки й ніжки.

4. Сюжетно – рольова гра «Сім'я»

Діти разом із учителем діляться на групи і моделюють проблемні ситуації, які можуть виникнути у родині, знаходять шляхи їх вирішення.

- Ви не отримали бажаний подарунок на свій День Ангела...

- Ви отримали незадовільну оцінку...

Про одну з таких ситуацій наше наступне оповідання.

5. Оповідання – моральна задача(за бажанням учителя)

В.Сухомлинський

Лисиччук – першокласник

У Лисиці був син – рудий Лисиччук. Він навчався у першому класі. Щоранку мама проводжала Лисиччука – першокласника до школи.

Був Лисиччук не дуже старанним учнем. Йому не хотілося зарані прокидатися, вмиватися, чистити зуби, снідати.

Одного разу Лисиччук подумав: «Не піду я сьогодні до школи».

- Мамо, жалібно прошепотів він уранці, - у мене зуб болить.

Він думав, що мама скаже: «Бідний мій Лисиччуче, лежи в ліжку, не ходи до школи, зараз я тобі солодкої кашки дам».

Але мама сказала:

- Зараз я сходжу до ведмедя – зубного лікаря. Він прийде і вирве хворого зуба.

Лисиччук перелякався. Кому це приємно, коли в тебе виривають зовсім здоровий зуб. І він сказав мамі:

- Мамо, в мене вже перестав боліти зуб. Я піду в школу. Але спочатку вмюсь, почищу зуби і поснідаю.

Мама усміхнулась і сказала:

- От і добре, що недуга пройшла. А солодка кашка вже готова.

6. Перегляд презентації «Чому нас навчають Віра, Надія і Любов»

7. Таїнство Вінчання

День народження сім'ї – це день, коли ваші батьки взяли шлюб, тобто одружилися. Згідно вченню православної віри подружній зв'язок благословляється церквою в Таїнстві Вінчання. Таїнство – це священнодіяство, через яке невидимим чином людині подається спасительна сила Божа. Вінчання – Таїнство, в якому за добровільної згоди наречених жити спільно благословляється їхній подружній сімейний зв'язок для любові і спасіння їх душ разом, народження та християнського виховання дітей, взаємодопомоги. Шлюб встановлений Богом ще в раю. Ісус Христос освятив подружнє життя Своєю присутністю на шлюбі в Кані Галілейській. Подружжя зобов'язане протягом всього життя берегти взаємну любов і повагу, відданість і вірність. Добре християнське сімейне життя, в основі якого лежить любов, є джерелом особистого і суспільного блага.

1. На що благословляє Бог людей в Таїнстві Вінчання?

2. Ким і коли був встановлений шлюб?

V. Підсумок уроку

Любі діти! Сьогодні на уроці ми дізналися про те, що основою родинної єдності є любов. Коли людина має у серці істинну любов, тоді її справи приносять їй успіх, духовну радість. При цьому важливо виконувати Заповіді Божі, щоб унаслідувати Царство Небесне. Сам Господь благословляє сім'ю на подружнє життя і народження дітей у Таїнстві Вінчання.

В НАЗАРЕТІ (оповідання)

Одного разу, коли Ісусу було всього п'ять рочків, він мирно сидів на ганку рідної оселі і ліпив зі шматка глини, яку отримав від гончаря, маленьких зозульок. На призьбі сусіднього будинку сидів Юда – рудий хлопчик зі спотвореним синцями обличчям. Одяг на ньому висів шматтям внаслідок нескінченних бійок з вуличними хлопчачками. Цього разу Юда сидів незвично тихо і теж зосереджено працював над кусочком глини.

По мірі того, як діти виготовляли своїх зозульок, вони ставили їх в коло кожен перед собою. Велика різниця була між виробами хлопчиків. У Юди зозульки виходили такими кривими, що безперестанку перекидалися, як не намагався Юда їх поставити. Він дуже старався, але своїми жорсткими пальчиками не міг зробити тільце пташок рівеньким та гарним. Час від часу він позирав на Ісуса, слідкував за Його рухами, дивуючись, що чудові зозульки з-під рученят Ісуса виходять схожими на гладенькі дубові листочки з Фаворських лісів.

Кожного разу, закінчивши роботу над пташкою, Ісус почувався все щасливішим; кожна пташка здавалась Йому прекраснішою за попередню; на всіх їх Він поглядав з любов'ю, наперед загадуючи, як вони будуть співати Йому пісеньок, гратися з Ним, будуть щирими друзями, не залишатимуть Його самого, коли Мама не буде поруч.

Вулицею пройшов водоноша, згинаючись під тягарем міхів, слідом проїхав на віслучку продавець зілля з порожніми плетеними кошиками. Та, звернувши увагу на незвичне зайняття дітей, вони обидва зупинилися і зачудовано почали розглядати пташок. Водоноша поклав руку на голівку Ісуса і став розпитувати про зозульок. Ісус розповідав, що кожна пташка має своє ім'я, що всі вони вміють співати, літають в далекі краї, а потім розповідають Йому про те, що чули і бачили. Розповідь була на стільки захоплюючою, що і водоноша, і продавець забули про свої справи і уважно слухали. До розмови прислухався Юда, скося поглядаючи в їхній бік.

Настав полудень. Сонячні промені проходили крізь міську браму, оздоблену римським орлом, що була на кінці вулиці. Сяючі промені розфарбували у всі кольори веселки і дошку під пилкою Йосипа-теслі, і білий покров на голові Матері Ісуса, і стіни будинків; але найпрекраснішим було сяйво в двох маленьких калюжках між великими кам'яними плитами біля містка. Бачачи, який гарний вигляд надали ці промені усьому, що Його оточувало, Ісус вирішив пофарбувати й Своїх пташок. Він опустил ручку в калюжку й, наче з палітри, зачерпнув пригорю фарби. Після того, як Ісус провів цією рукою по спинках глиняних зозульок, вони засяяли діамантовим блиском.

Юда аж вигукнув від здивування і вирішив повторити це чудо. Та як не намагався він зловити в калюжці сонячне сяйво, воно висковзало з-під його пальчиків. Хлопчик нервував, рухи його ставали все швидшими, він бігав навколо калюжки, . . . але марно – жодна крапля фарби не ловилася.

– Почекай, Юдо! Я зараз підійду й розфарбую твоїх пташок.

– Не треба! – вигукнув Юда, – вони гарні й такі, не чіпай їх! Через деяку мить Юда підвівся. Закусивши губи і нахмуривши брови, він прийняв войовничу позу. Хвилина напруженого вагання. Юда піднімає ногу і наступає на одну зі своїх пташок, вона перетворюється на безформну глину. За мить розлючений хлопець знищив усіх своїх створінь.

Ісус злякано схилився над Своїми зозульками, голублячи та оберігаючи їх. Пташки сяяли, мов дорогоцінні камінці.

Юда наблизився до Ісуса. Він недовго мовчки розглядав витвори свого сусіди, люті рвалася назовні. Ось нога Юди здригнулася, ще мить і одна з зозульок вже перетворилася на купку глини. Побачивши це, Юда зареготав несамовитим голосом і приготувався до наступу на решту Ісусових пташок.

– Що ти робиш? Схаменись, Юдо! Вони ж живі пташки, вони співати вміють!

Ісус озирався, шукаючи допомоги. Мама хоч і була недалечко, та могла не встигнути.

Ісус сплеснув у долоньки і закричав :

– Летіть, летіть швидше, мої зозульки!

Пташки несміливо заворушили крильцями, запирхали і піднялися в повітря. Зробивши коло над хлопчиками, вони посідали на даху і, відчувши себе в небезпеці, дружно заспівали.

Трохи оговтавшись, Юда заплакав. Як це робили старі люди того часу, перебуваючи в горі, він почав рвати на собі волосся, впав до ніг Ісуса, благаючи розтоптати його так, як він це зробив із глиняними пташками.

Діва Марія, що спостерігала за усім цим, відклала своє вишивання, підійшла до дітей, підвела Юду, приголубила його.

– Бідна ти дитино, – сумно мовила Вона, – ти не розумієш, що посягнув на те, що є не під силу простим смертним людям. Чи може людина змагатися з Тим, Кому сонячне світло слугує фарбами, Хто в мертву глину може вдихнути життя? .

Отже, дорогі діти, як бачите, тільки зроблена з любов'ю справа приносить користь і успіх, щастя і благополуччя.

Тема 14: Творити непомітно добро людям. Життя святителя Миколая

Мета: ознайомити дітей із життям та чудесами святителя Миколая, підвести до розуміння, що допомагаючи іншим можна збагачуватися духовно, вчити робити висновки, розвивати вміння слухати, виховувати почуття доброти і милосердя.

Обладнання: ікона святителя Миколая, книги та підручники, у яких розповідається про св. Миколая, аудіо-диск із фонограмами пісень «Святителю Отче Миколаю, моли Бога за нас », фарби, кольоровий папір, ножиці, клей, вишитий рушник.

I. Організаційна частина.

Зустріч – привітання

«Треба дружно привітатись!

- Добрий день!

Усім весело сказати:

- Добрий день!

Вліво, вправо поверніться.

- Добрий день!

Усім друзям усміхніться!

- Добрий день!»

II. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Дорогі діти! Сьогодні на уроці ми поговоримо про великого чудотворця – великого святого Угодника Божого святителя Миколая архієпископа Мир Лікійського Чудотворця.

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя з елементами бесіди

Угодник Божий Миколай, архієпископ Мир Лікійський, знайомий всім, навіть невіруючим. Майже в кожному місті є храм на його честь, а образок, хоч маленький, є майже в кожній родині.

Народився святитель близько 280 року в місті Патари (Південь Малої Азії) в благочестивій, благородній сім'ї Феофана і Нонни. Благодать Божа була на ньому ще з дитинства – новонароджене немовля простояло у святій купелі після хрещення три години, підносячи славу Пресвятій Троїці. Йому дали грецьке ім'я Миколай , що в перекладі означає “переможець народів ”. Дитя приймало материнське молоко у середу і п'ятницю лише ввечері, після того як батьки прочитають вечірні молитви.

Ставши священником, він замолоду своїм розумом був подібним мудрому старцю і міг бачити серед пастви тих, кому конче необхідна допомога, але скромність стримувала їх зізнатися в цьому. Таємна милостиня спасителя багатьох спасла від гріха.

Життя і подвиги цього святого зайняли б не одну газетну сторінку. Для кожного – багатого і бідного, старого і юного, здорового і хворого – святитель Миколай є невичерпним джерелом благодіяння.

Святитель Миколай є захисником мореплавців. Він мудро утримує тих, хто намагається скоїти зло і наставляє на добрий розум тих, кому дано виносити вирок. Із “Життя святих ” ми знаємо, що з ранніх років святитель полюбив читання святих книг і молитву. В той час єпископом у його рідному місті був його дядько. Коли племінник досяг повноліття, помітивши добротність і святе життя Миколая, він умовив його стати священником. Святитель Миколай став Добрим Пастирем свого духовного стада. Якось він здійснив паломницьку подорож до Єрусалиму. Він так полюбив це святе місце, що хотів назавжди залишитися там, у Сионському монастирі. Але одного разу під час вечірньої молитви він почув голос, що закликав його повернутися до народу і серед нього прославити ім’я Боже. Покорившись волі Всевишнього, святитель повернувся на Батьківщину і зупинився у місті Мир. Тут якраз перебувало чимало єпископів з приводу обрання нового архієрея у Мирі. . Маючи труднощі у виборі, вони попросили у молитві допомоги Божої. І ось одному єпископу явився сяючий неземним світлом чоловік, який звелів йому вночі стати біля церковних дверей і чекати. Хто прийде до храму першим, той і є обранцем Божим, ім’я йому – Миколай. Єпископ розказав про своє видіння іншим і всі вони стали вночі біля дверей храму. Святий Миколай за звичаєм своїм встав рано і пішов на ранню службу. Один з єпископів запитав як його звать. Дізнавшись, що його звать Миколаєм і впізнавши в ньому вказаного самим Господом, Божі слуги обрали його архієпископом Мир Лікійським.

Під час правління імператора – язичника Діоклітіана, коли було гоніння на християн, за своє відкрите сповідання Христа святителя було відправлено до в’язниці. Він був присутнім на Першому Вселенському соборі в 325 році, де ревно захищав істинну христову віру.

Помер святитель близько 351 року. У 1087 році його мощі були перенесені хрестоносцями в італійське місто Бар. У 1953 році мармуровий саркофаг було відкрито і вчені підтвердили схожість зображення його на іконах з дійсним ликом. Від мощей точиться миро, яке цілює хворих як духовно так і тілесно.

із проповідей м. Феодосія (М.Н.Дикуна-Ваколюка) – 1926-2001

Питання:

1. У якій країні народився святий Миколай? (Мала Азія, м.Патари)
2. Як звали батьків святителя? (Феофан і Нона)
3. Як проводив свій час у дитинстві святий Миколай? (багато молився і читав)
4. У чому нам допомагає Господь молитвами святителя Миколая? (допомагає під час хвороби, подорожі і т.д., а головне – у спасінні душі)

2. Чудо святого Миколая

Залишила мати трирічного малюка самого вдома і пішла у справах. Дитя награлося іграшками і пішло гуляти по квартирі. Добралося до водопровідного

крану і відкрило його. Тиск у системі був великим і дуже швидко підлогу залило водою. Повернувшись додому, мама ледь не зомліла, коли побачила воду, що лилася з дверей квартири. Гарячково вставила ключ, а він зламався. Доки звала на допомогу сусіда, не могла викинути з голови думки про дитину. Вбігла в квартиру, а сина ніде не було. В цей час дитя спокійно спало у своєму ліжечку. Про надзвичайну подію свідчила лише мокра сорочка. Бильця ліжка були зависокі для того, щоб хлопчик сам виліз на нього.

Мати спитала сина, як він виліз на ліжко.

- Мене сюди дідусь поклав.
- Який дідусь? – здивувалася мати.
- Отой, вказуючи на ікону святителя Миколая, відповів хлопчик.

Мати впала на коліна перед образом і щиро дякувала святому. Подитячому дякував і малий винуватець. З тих пір, коли його пригощали цукерками він ділив їх на дві частини: одну собі, а другу клав до ікони, кажучи: “Це тобі від мене, дідусю.”»

Дитячий вчинок повинен нагадувати нам про вдячність Богу і Його святим, адже ми так часто забуваємо про це.

Фізкультхвилинка.

Хмарка сонечко закрила.
Слізки срібнії зронила.
Ми ті слізки позбираєм,
У травичці пошукаєм.
Пострибаєм, як зайчата,
Політаєм, як пташата.
Потанцюємо ще трішки
Відпочинуть ручки й ніжки.

3. Чарівний пензлик

Діти малюють подарунок, який мріють отримати на День св. Миколая. Чи пишуть листа св. Миколаю (для тих, хто вміє писати).

4. Поетична вітальня

Підніму до неба рученята,
Помолюсь до Миколая свято:
О чудотворцю, отче Миколаю,
Від усього серденька благаю,
Зглянься на невинне дитятко,
Захисти від горя і нестаку.
Захисти від кривди і хвороби,
Від чиєїсь злості і жадоби.
Наш заступнику,
Могутній друже,
До біди людської небайдужий, -
Молиться тобі, схиляючись долу,
Кожний із знедолених і хворих,
І дорослий кожний, і маленький
Молиться і дякує красенько.

За твою все милість і опіку,
Чудотворче щедрий, сяйноликій.
Від несправедливості і болю
Захисти нам і життя, і долю!
Сподіваюся і прославляю
Доброту Святого Миколая.

V. Підсумок уроку

Дорогі діти! Пам'ятайте про життя і подвиги святителя Миколая, якого глибоко шанує увесь православний, і не тільки, народ. Не забувайте молитовно звертатися до Великого Чудотворця і Угодника Божого Миколая.

Додаток для вчителя

Урок можна провести у формі класного родинного свята, до якого можна підготувати інсценізацію, декламування віршів, виконання пісень. Рекомендуємо провести благодійну акцію «Три мішечки від Миколая», коштів надаються дітям, що потребують допомоги (сиротам, малозабезпеченим).

Сценка „велике свято“

Дійові особи: Надійка, Володя, Маруся
(На сцені за столом сидять Надійка і Володя)

Надійка (радісно): Сьогодні велике свято.

Володя (похмуро): Сам знаю.

Надійка: Підемо сьогодні до храму помолимося, щоб святитель Миколай нам допомагав, і щоб завжди був нашим милосердним покровителем.

Володя (ліниво): Ой, знову молитися, а коли подарунки будемо отримувати?

Надійка: Який ти нетерпеливий. А ти заслужив на подарунки?

Володя (хитро): Ну... звичайно заслужив. Буває, я маму й тата не слухаю, але я ще маленький. А маленьким дітям все прощається.

Надійка: Володю, а ти знаєш, що хитрим дітям святий Миколай подарунки не приносить?

Володя: Ну й добре, що не приносить. (Дивлячись боком на Надійку). Як прекрасно, що я не хитрий. (Заходить Маруся). Диви, Маруся зайшла, от вона хитра, хитра, немов лисиця. їй святий Миколай нічого не принесе (сміється хитро).

Маруся: Я зараз скажу мамі, що ти мене ображаєш (плаче).

Володя: А донощицям святий Миколай теж нічого не приносить.

Надійка: Мої милі, не гарно так братові і сестричці сваритися. Помиріться, тим більше, що сьогодні свято святого Миколая. Сьогодні всі люди моляться в храмах і просять, щоб Господь молитвами святого дарував нам Царство Небесне, зберігав мир між усіма людьми.

Маруся: Ах, я забула. Сьогодні свято. Цікаво, що мені святий Миколай принесе?

Володя: Тобі, напевно, різку принесе — таку довгу, таку широку, сажею обліплена, мотузкою обчіплена.

Маруся: А тобі принесе в чобіток велику мітлу, таку височезну, таку широчезну, раками попідтикану, жабами позавивану.

Володя: Дурниці плетеш. Де це ти бачила, щоб на мітлі раки та жаби водилися та ще й взимку.

Надійка: Діти! Залиште сваритися. Краще давайте помолимося, щоб Бог молитвами святого простив вас.

Надійка: Посидимо трохи, поки мама прийде.

Маруся: Так! Так! А ти нам, Надійко, краще розкажи якусь історію про святителя Миколая.

Надійка: Добре. А ви сидіть тихенько і уважно слухайте. Одна жінка, яку було звати так само, як і нашу Марічку, напекла пиріжків, поклала гостинці в кошик і пішла до своїх дітей у гості. Дорога була дуже далекою. Треба йти було через ліс десять кілометрів. Уже темніло. Навкруги не було ані душі. Заблудилася ця жіночка. Дуже боялася вона, щоб не натрапити на вовків, яких в лісі було багато. От біда.

—Святителю Миколаю, допоможи, — почала молитися вона, — мене вовки на дорозі загризуть.

Від страху заплакала вона, а навколо неї — тиша. І тут десь біля неї застукали колеса.

- Та ж це візок з кіньми їде, — захвилювалась вона і побігла за візком. Дивиться, а у візочку старенький чоловічок сидить, тільки голова видніється, а навколо голови — благодатне сяйво.

– Святий Миколаю, та це ж ти сам прийшов мене з біди визволити?! – закричала вона, і побігла доганяти візочок.

А візочок вже в ліс заїхав. Вона біжить за ним і з всієї сили голосить:

– Зачекай!

А візочка вже й не видно. Вискочила вона з лісочка — перед нею хатиночки, біля самої крайньої хатиночки люди сидять. Питає жінка в них:

– Не їхав біля вас старенький чоловічок на візку?

– Ні, ніхто не їхав, а ми вже тут годину як сидимо.

Помовчала ця жіночка і пішла до своїх дітей. Так святий Миколай вивів з лісу жінку, яка заблудилася. Ось така історія.

Дорогі мої, коли ви будете слухняні, будете молитися, ходити до храму Божого, будете смиренні такі, як святий Миколай, тоді він буде завжди допомагати вам, як і цій жінці.

Маруся: Ой, як гарно. Хотіла б я побачити святого, але він так нишком ходить, що ніхто його не бачить, лиш дарунки підкладає вночі під подушку.

Володя: Ах, коли б я його побачив, то попросив би в нього...

Надійка: Що такого?

Володя: Такий комп'ютер, щоб замість мене уроки виконував, а вчительці затемнені окуляри, в яких би вона мене завжди чемним бачила.

Маруся: А я велику ляльку і багато цукерок, і щоб ця лялька сама посуд замість мене мила і в хаті прибирала,

Надійка: Чує моє серце, що нічого вам святий Миколай не принесе.

Володя: А чому?

Надійка: А тому, що ви нечемні і лукаві діти. Святий Миколай таким не приносить подарунки. Але якщо ви покаєтеся, то Бог молитвам святителя Миколая простить вам. Я б на

вашому місці не хотіла ні цукерок, ані ляльок, ані комп'ютерів. Прошу святого, щоб дав нам свою милість і нею оберігав наш дім, наших батьків і нас всіх від всякого лиха. Гляньмо, скільки сьогодні сиріток не мають що їсти. Гляньмо, скільки людей-калік не може сьогодні стати на свої ніжки. Скільки людей помирає від голоду! Може, й за гріхи наші. І тому я прошу святого Миколая, щоб зберіг цих людей і покрив їх своїм святительським омофором у земному житті і в майбутньому.

Маруся: Сестричко, правильно ти говориш.

Володя: Прости нам, святий Миколаю, бо просили ми те, що не потрібне нам. І були нечемні.

Маруся: Володю, а знаєш, що у святого нині свято, тож зробимо йому подарунок. Нам мама дала трішки грошей. Біля нас живе бабуся, яка дуже бідна, давай їй віднесемо гроші і тихенько підкинемо, нехай знає, що і її любить святий Миколай.

Володя: Давай!

(Беруть гроші і несуть.)

Склав священник Миколай Гамада

Тема 15. Свято в твоїй родині. Гостинність

Мета: донести до учнів прояви духовної щедрості (співстраждання, тактовність, доречність, щирість), ознайомити їх із правилами християнської гостинності, навчити їх правильно вітатися із людьми, спонукати до роздумів над причинами нехтування людьми корисного для душі спілкування, навчити моделювати різні життєві ситуації.

Обладнання: часопис дитячого журналу «Шишкин ліс», А.Мовчун «Абетка моральності», альбом, олівці, кольоровий папір.

I. Організаційна частина.

Привітання

«Треба дружно привітатись!

- Добрий день!

Усім весело сказати:

- Добрий день!

Вліво, вправо поверніться.

- Добрий день!

Усім друзям усміхніться!

- Добрий день!» (якщо діти пам'ятають вірш із попередніх уроків, то повторюють його разом із учителем).

II. Актуалізація опорних знань

3. Про життя та чудеса якого святого ми говорили на минулому уроці? (святого Миколая)

4. Які чудеса святого вам запам'яталися найбільше?

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Любі діти! Сьогодні наш урок має назву «Свято в твоїй родині. Гостинність».

- Назвіть, будь ласка, які свята є у вашій родині?

- Як ви готуетесь до них? Чи запрошуєте гостей?

Отже, сьогодні на уроці ми поговоримо про те як готуватись до родинних свят, як правильно зустрічати гостей та як отримувати духовне задоволення від спілкування з іншими. У нашій Батьківщині - Святій Русі гостями називали іноземних купців, а подарунки від них – гостинцями. Чи доводилося вам чути ці слова? Варто зауважити, що наші предки здавна відомі своєю гостинністю. Гостинною вважається людина, яка радо приймає гостей. Українці завжди з повагою ставалися до гостя, садили його на найкращому місці в хаті, запрошували до столу.

Завдання

1. Кого на Русі називали гостями?

2. Яку людину називають гостинною?

IV. Вивчення нового матеріалу

«Оповідання – моральна задача»

Найбажанішим гостем для душі кожного християнина є Господь і Бог наш Ісус Христос. Він приходить у нашу душу тоді, коли вона переповнена чистими помислами, добрими справами і щирою молитвою.

Любі діти, давайте прослухаємо оповідання «Невидимий гість » і дізнаємося про те, як один хлопчик готувався до зустрічі у своєму домі самого Господа..

Невидимий Гість

Дім, у якому жив Федір, був дуже похмурим. Це був надзвичайно добрий, тихий і лагідний хлопчик. Його мама померла, коли йому було тільки рік, тому він її зовсім не пам'ятав. Тато Федора шив чоботи. Хлопчик рідко грався зі своїми однолітками. Йому більше подобалося сидіти біля батька і слухати його історії про дивовижні речі і події. Але особливо любив він розповіді про життя Ісуса Христа.

...Був вечір перед Різдвом. Дрова весело потріскували, в кімнаті було світло і тепло.

Федір дивився на вогонь, а батько розповідав про народження Христа, про те як Він народився в яслах у печері, так як у готелі не знайшлося місця для Його батьків.

Хлопчик ніяк не міг зрозуміти чому їх не впустили в готель. Якби Христос прийшов у його дім, то він віддав би йому все найкраще, що у нього є.

- От якби Господь прийшов до нас! – скрикнув Федя, сплеснувши в долоні.

- Хто знає? Можливо й прийде, адже Він сам сказав, що прийде туди, де Йому відчинять двері.

Хлопчик так хотів, щоб до Нього прийшов Христос. У вісні він почув смиренний і лагідний голос «Федоре! Я завтра прийду до тебе. Я завжди приходжу до тих, хто кличе Мене. Але пам'ятай, Я не скажу тобі, коли Я прийду; не скажу, яким Я буду на вигляд. Тому будь уважним!».

Зранку Федя згадав прекрасний сон і радісно почав виглядати у віконце Христа. То був холодний зимовий день. Хлопчик все сидів біля вікна, але Господь не з'являвся. Раптом Федя побачив бідного хлопчика, що стояв на вулиці і тремтів від холоду. Він попросив у тата дозволу впустити його. Хлопчик був сиротою. Федя зігрів його і, побачивши, його діряве взуття згадав, що тато нещодавно подарував йому новенькі чоботи. Він попросив у батька дозволу подарувати їх хлопчикові-сироті. Швець відповів не одразу, адже вони були бідними і йому зовсім нелегко було подарувати Феді нові чобітки, але погляд Феді був таким пронизливим, що не дозволити було неможливо. Гість щиро подякував, попрощався і пішов. Федя ж вже кілька годин поспіль чекав Христа, але Він не приходив.

Перед обідом хлопчик побачив у вікні старенького бідняка, який просив милостиню. Він страшенно змерз, але люди не помічали його. Федя з татом

запросили його відпочити у них, напоїли гарячим чаєм. Покидаючи будинок, гість сказав:

- Нехай благословить вас Бог, добрі люди, і віддячить за вашу турботу.

Федя не переставав сидіти біля вікна і чекати Господа. Він не втрачав надії і вірив, що Христос прийде до них. Коли стемніло, Федя поставив поряд свічку. Він думав, що коли Христос йтиме повз їхній дім, то побачить світло і обов'язково зайде.

Раптом у двері хтось постукав. Це була бідна жінка, вся в лахмітті, з дитиною на руках. У них – нічний поїзд, а чекати зовсім ніде. Всі відмовляють у допомозі. Федін тато з обережністю поставився до незнайомої жінки, але син так благально на нього дивився, що вже скоро гості спали на їхньому ліжку, а Федя із татом лягли на долівці за піччю.

Федір довго не міг заснути. Йому було боляче від того, що Христос не помітив їхньої хати або не побачив його і не прийшов. Раптом хлопчику почулося, що хтось доторкнувся до його плеча. Він почув той же голос, смиренний і лагідний:

- Федоре, сьогодні Я тричі приходив до тебе. І ви з батьком тричі прийняли Мене. Бідний хлопчик, старий бідняк і убога жінка – це все був Я. Пам'ятай, дитя моє, : те, що ти робиш немічному, хворому, бідному – ти робиш Мені. Втираючи сльози тим, хто плаче, ти втішаєш Мене. Даючи нічліг безпритульному, ти приймаєш Мене. Я завжди поруч. Будь вірним:

Федя прокинувся і поспішив подякувати Богові за все.

Ось така повчальна історія, любі дітки. Як бачимо, наш святий обов'язок як християнина – допомагати тим, хто цього потребує. Адже, цим самим ми догоджаємо самому Господу.

Питання для бесіди

1. Як звали хлопчика?
2. Ким працював його тато?
3. Чи допомогли вони сироті, убогому старенькому і бідній жінці?
4. Як в такій ситуації учинили б ви?

Сюжетно – рольова гра «ми готуємося до свята».

Творча робота – виготовлення Різдвяних листівок.

Фізкультхвилинка.

Роботящий сонце зустрічає, (піднімають руки догори)

А ледачий до сну проводить. (присідають)

V. Поетична вітальня

А.Костецький

У гостях

У Віті - день народження.

Ми всі туди запрошені

І ввечері, о шостій,

Прийшли до нього в гості.

Нам одчинила двері

Мала сестричка Віті

І зразу запитала:

- Хто ноги з вас не витер?

В нас килим – не для того,

Аби його бруднити!

Ану, біля порога,
Знімайте черевики!
Та подарунки зразу
Давайте, я сховаю.
Та кришталеву вазу
Не скиньте! Я вас знаю!..
Ви думаете: просто
Отак ходити в гості?
А це – наука справжня,
Відповідальна справа!..
І меблі у вітальні

Питання

1. З яким настроєм прийшли діти на день народження?
2. Чому ж вони так швидко пішли?
3. Як ти розумієш гостинність?

Прочитаймо і будьмо веселими

Г. Бойко

Некультурні хазяї
Із гостини по сніжку
Хлопчики верталися,
А товариш запитав:
Як вам гостювалося?
- Та нічого, все як слід...
Тільки, бачиш, друже,
В тому домі хазяї
Некультурні дуже.

Гра «Вітання»

З паперу виготовляють макет ромашки і на зворотному боці кожної з пелюсток великими літерами пишуть частину вітання. Діти розбиваються на пари, створюючи вітання і відповідь на нього, зачитують уголос.

Христос Воскрес – Воістину воскрес!
Христос рождається – Славимо Його!
Слава Богу – Навіки слава!
Простіть – Бог простить!
Бог в поміч – Спаси Господи!

Не мацайте руками.
І пальцями по стінах
Не мажте – будуть плями...
Іще сестриця Віті
Щось стала говорити.
Та ми її не слухали –
Хіба ж це варто слухать?!
Ми від її «гостинності»
Помчали геть щодуху,
Бо й справді: ох, не просто
Отак ходити в гості!

Некультурні хазяї,
Просто нехороші, -
У прихожій не зняли
З нас вони калози.
Навіть з наших кожушин
Снігу не струсили...
То ми так, як увійшли,
І до столу сіли.

V. Підсумок уроку

Дорогі діти! На цьому уроці ви ознайомилися з правилами гостинності. Хочу звернути вашу увагу на те, що наша гостинність, як і проведення родинних свят, повинні мати християнський духовний зміст. Господь заповідав, що, допомагаючи тим, хто цього потребує, ми догоджаємо самому Господу.

Тема 16. Різдво Христове. Підготовка до свята

Мета: ознайомити дітей з істинним християнським смислом свята Різдва Христового та православними традиціями його святкування, стимулювати бажання підтримувати народні православні традиції свого краю, розвивати здібності співати, декламувати вірші щодо прояву пошани до Бога, Який прийшов у цей світ задля щастя людей, виховувати співчуття та бажання звертатися до Господа в молитвах, творити добрі справи, бути милосердним до інших.

Обладнання: ікона Різдва Христового, ілюстративний матеріал на новорічно-різдвяну тематику, презентація «Різдво Христове зустрічаймо», аудіозаписи колядок та щедрівок, альбом, фарби, олівці.

I. Організаційна частина.

Знову день почався, діти!

Всі зібрались на урок.

Тож пора нам починати.

Кличе в подорож дзвінок!

II. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Дорогі діти! Різдво приходить у наші серця разом з духовною радістю, терпкуватим запахом ялини, білим пухнастим снігом, що вкрив діамантовою ковдрою святково прикрашені вулиці. І хоча з кожним роком ми стаємо все далі й далі від знаменної події, що сталася у Віфліємі, велика Різдвяна радість продовжує переполювати наші серця. Радість того, що народився наш Спаситель, Господь і Бог наш Ісус Христос, наш Захисник і Милостивий Суддя.

Різдво Богонемовляти приносить із собою очікування чуда Господнього, сподівання на те, що Бог допоможе подолати нам всі біди і негаразди.

Мабуть ніде немає такого чудового Різдва як у нас Святій Русі! З ялинкою, з кутею, веселою колядою та щедрівками. Різдвяна радість народження Ісуса Христа – це радість, яку хочеться розділити з цілим світом. І у ці святкові дні як ніколи відчуваєш єдність рідного народу. Адже, Різдво – ще один особливий привід забути всі образи і негаразди, час згадати, що всі ми – одна велика дружна православна сім'я. У храмах відбуваються урочисті богослужіння і саме час підняти свої очі до неба і разом з Ангелами проспівати: “Христос рождається. Славимо Його”.

III. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя з демонстрацією ілюстрацій.

СВІТЛО ВІФЛЕЄМСЬКОЇ ЗОРІ.

Наближалася холодна зимова ніч у невеличкому палестинському містечку Віфлеємі. Пречиста Діва Марія і праведний Йосип опинилися в зовсім чужому

місті, куди вони прибули на перепис населення. Бажаючи провести ніч під дахом, вони просилися в готелі та деякі будинки, але їм скрізь відмовляли, бо занадто вже багато людей прибуло до Віфлеєму на перепис. Пречиста Діва Марія та праведний Йосиф змушені були піти у поле, де була печера, у яку пастухи загнали худобу під час негоди. Саме там, у пристановищі для безсловесних тварин, у яслах на сіні тієї ночі Пречиста Діва знайшла місце для щойно народженого Царя віків – Ісуса Христа.

В українській колядці говориться так про Різдво Спасителя:

*„Не в царських палатах,
Не в багатій хаті –*

*У пустині, у яскині,
Це треба всім знати”.*

Маленький Христос лежав у яслах. Над Ним схилилася Його Пресвята Мати. У той час ще ніхто не знав, що Христос у Своїх маленьких рученятах тримає нашу долю, наше спасіння, і лише від нас самих залежить: прийняти це спасіння, як це зробили пастухи і волхви, чи відкинути, як це зробив цар Ірод.

Неподалік на полі, як і завжди вночі, пастухи стерегли отари овець. Раптом, постав перед ними Ангел Господній. Страх великий охопив пастухів. І сказав їм Ангел: „Не бійтеся! Я сповіщаю вам велику радість, яка буде всім людям, бо нині народився для вас в місті Давидовому Спаситель, Який є Христос Господь” (Лк. 2, 8–11).

Після цих слів у небі залунав ангельський спів: ”Слава в вишніх Богу і на землі мир, в людях благовоління”. Ангели співали про мир не лише, як про відсутність війни, а про Божий мир. Божий мир – це цілковите викорінення злоби з людських сердець. Ознакою Божого миру є солодкий спокій, який наповнює собою усю людську сутність.

Під час народження Христа на небі з’явилася незвичайна зірка. Вона відтоді називається Віфлеємською. Саме ця зірка вказувала шлях східним мудрецам, коли вони йшли з дарами на поклоніння Новонародженому Царю. Без такого дороговказу волхви довго, може й до нині, шукали б Народженого Христа. Зірка йшла попереду, а мудреці трепетно слідували за нею. Та коли вони підійшли до Єрусалиму, зірка раптом десь зникла. Сум охопив мудреців. Не знаючи, що робити далі, вони зайшли до палацу єврейського царя Ірода і запитали, де їм знайти Новонародженого Царя світу, Якого вони прийшли привітати й піднести Йому свої дарунки. Ірод нічого про це не знав, але злість вже відтоді вселилася в серце царя – майбутнього лютого ворога Ісуса Христа. Ірод не зміг вказати волхвам дороги. Та коли вони, зажурені, вийшли з міста, то знову побачили на небосхилі ту саму зірку. Вона й повела мудреців далі, зупинившись над місцем знаходження Ісуса Христа.

Східні мудреці вклонилися Божому Немовляті. Вони піднесли Йому свої дари – золото, ліван і смирну. Святий Ісаак Сірин пояснює євангельське свідчення про це так: смирна – символ чистої і благоговійної молитви, яка піднімається до Бога, як дим кадильний, мов фіміам; ліван – це непохитність і сила Ліванських гір разом з ніжним ароматом, що йде від кедрів, які там ростуть; золото – це непорочна міцна віра. То ж у світлий, радісний день Різдва Христового і ми разом з мудрецами Сходу можемо, й повинні, принести

Новонародженому Христу золото наших чистих сердець, подібну непохитним ліванським кедром віру і смирну наших щирих молитов.

Дізнавшись від мудреців про народження нового Царя, Ірод занепокоївся, а разом з ним захвилювалася і єрусалимська знать. Ірод зібрав до себе відомих книжників і старійшин, дав їм наказ дізнатися про місце народження Богонемовляти, після чого звелів своїм воїнам убити у Віфлеємі та в його околицях усіх хлопчиків віком до двох років, гадаючи, що серед убитих буде і Новонароджений майбутній Цар. Таким чином Ірод намагався позбутися небезпечного суперника і надалі утримувати царську владу в своїх руках. Замість щирих дарів і смиренного поклоніння Ірод подарував Новонародженому Христу кров невинних дітей та невимовне горе їхніх батьків.

Зараз над печеркою, де народився Христос, стоїть прекрасний грецький храм. Щоб потрапити у згадану печерку, потрібно спуститися вниз п'ятнадцятьма мармуровими сходами. „Вертеп Різдва” являє собою природну скелю. Місце, де народився Христос, знаходиться в ніші і позначене срібною зіркою. Печерка обладнана Престолом і усім необхідним для звершення Божественної Літургії. За декілька кроків від цієї ніші, трьома сходами нижче, знаходиться місце, де були ясла – перша колиска Богонемовляти.

Напередодні 7 січня щороку наш народ вшановує Святвечір. Цей день багатий різними народними традиціями. Там, де є можливість, опісля вечірньої служби Божої уся сім'я збирається разом біля святкового столу. На стіл під скатертину кладуть сіно на знак того, що Христос народився в яслах на сні. Страви на стіл подаються різноманітні, але всі пісні, бо ще триває Різдвяний піст. Деякі ревні християни цього дня зовсім нічого не їдять до того часу, поки на небі з'явиться вечірня зоря, як символ тієї Віфлеємської зірки, що вказала Східним мудрецам, а з ними і всьому людству, на прихід у світ Спасителя.

2. Питання для бесіди.

1. У якому містечку і де народився Христос?
(У Віфлеємі, у печерці)
2. Що то була за печерка, де народився Христос?
(Це була ніша у скелі, куди пастухи заганяли худобу під час негоди)
3. Кому першим повідомив Ангел про народження Богонемовляти?
(Пастухам)
4. Що почули пастухи в момент народження Спасителя?
(Спів ангельських хорів у небі, які славословили Бога)
5. Що у природі вказувало про народження Христа?
(Віфлеємська зірка)
6. Хто прийшов з дарами, щоб вклонитися Христу?
(Мудреці зі Сходу)
7. Які подарунки Богонемовляті принесли мудреці?
(Золото, ліван і смирну)
8. Як зустрів Новонародженого Царя Світу Ірод?
(Мечем і кров'ю, бо звелів убити всіх хлопчиків у Віфлеємі та на його околицях)

9. Скільки сходинок тепер ведуть до печерки, де народився Христос?
(15 мармурових сходинок)
10. Що можуть принести люди в дарунок Богонемовляті?
(Чисте любляче серце, щиру молитву, велику любов і непохитну віру)

Молодці, ви були дуже уважними.

3. Творча хатинка

1 група – діти малюють Віфлеємську зірку,

2 група – учні малюють пастухів біля печерки зі своїми тваринами, волхвів з подарунками.

4. А зараз ми завітаємо до **« Святкової Поетичної вітальні»**

Ганна Черінь

У СВЯТВЕЧІР

Віфлеємська зірка сяє
В святвечірній світлий час,
Стіл святково прибирає
Наша матінка для нас.
Вже закінчено всі справи:
І великі, і малі...

Ой, як смачно пахнуть страви
На Різдвяному столі!
Ну а зараз настав час трохи відпочити.

Фізкультхвилинка.

Було тихо – тихо (діти присідають),
Але віхола до нас заїхала (піднімаються).
Всі дороги замело (махають руками),
У снігу потонуло все село (присідають),
Гарно! Біло! Весело! (плескають у долоні).

Тільки сіли до вечері
Смакувати пиріжки,
Як застукали у двері
З колядою співаки.
Бог Предвічний буде з нами!
Славимо Його Ім'я!
І разом з колядниками
Колядує вся сім'я.

IV. Закріплення вивченого

Перегляд презентації «Різдво Христове Зустрічаймо!»

V. Підсумок уроку.

Вправа – незакінчене речення:

- Сьогодні на уроці ми ознайомились із...
- Я дізнався про...

Таким чином, сьогодні на уроці ми ознайомились із змістом великого православного свята – Різдва Христового. В очікуванні цього свята люди проводять час у пості і молитві та намагаються робити добрі справи, що є проявом любові і пошани до Бога, Який прийшов у цей світ заради спасіння людей. У переддень та сам день Різдва Христового люди ідуть на святкові Богослужіння і ті, хто готувався, приступають до Таїнств Сповіді та Святого Причастя.

Домашнє завдання

Намалювати ілюстрацію на тему «Як моя родина святкує Різдво».

Тема 17. Святвечір у родині

Мета: ознайомити дітей з істинним християнським смислом свята Різдва Христового та православними традиціями його святкування, стимулювати бажання підтримувати народні православні традиції свого краю, розвивати здібності співати, декламувати вірші щодо прояву пошани до Бога, спостережливості, художньо – образне мислення, викликати бажання вивчати та дотримуватися народних традицій святкування Різдва, виховувати співчуття та бажання звертатися до Господа в молитвах, творити добрі справи, бути милосердним до інших..

Обладнання: ікона Різдва Христового, ілюстративний матеріал на новорічно-різдвяну тематику, аудіозаписи колядок та щедрівок, альбом, фарби, олівці.

I. Організаційна частина.

Діти з-за порога,
діти з-за одвірка
дивляться на небо,
чи не сходить зірка.
Блисне перша зірка
сяйвом променистим,
мати всіх запросить

до вечері сісти.
Виглянь, виглянь, зірко,
ми тебе чекаєм
на вечерю з нами
за давнім звичаєм.

II. Актуалізація опорних знань

2. У якому містечку і де народився Христос?

(У Віфлеємі, у печерці)

2. Що то була за печерка, де народився Христос?

(Це була ніша у скелі, куди пастухи заганяли худобу під час негоди)

3. Кому першим повідомив Ангел про народження Богонемовляти?

(Пастухам)

4. Що почули пастухи в момент народження Спасителя?

(Спів ангельських хорів у небі, які славословили Бога)

5. Що у природі вказувало про народження Христа?

(Віфлеємська зірка)

Молодці, ви були дуже уважними.

III. Мотивація навчальної діяльності.

Оголошення теми і мети уроку.

Дорогі діти! Сьогодні ми поговоримо про християнські традиції святкування Різдва Христового у православній родині.

VI. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь учителя з демонстрацією ілюстрацій.

6 січня – надвечір'я Різдва Христового, святий вечір, багата кутя. З давніх-давен до цього свята в Україні готувалися дуже ретельно: люди робили справи милосердя, допомагали бідним, немічним, хворим, займалися благодійністю.

Здавна в Україні цей вечір відзначався особливим благочестям. Цього дня не снідали й не обідали, дожидаючись появи на небі Різдвяної зірки. Ввечері йшли до храму на святкове богослужіння. Перед вечерею господар з усією сім'єю ставав на молитву. Мати накривала стіл, а всі дивилися на небо, відшукуючи Зірку, що сповіщає про велике чудо – народження Сина Божого. Коли вечеря закінчувалась, старші діти розносили кутю та ще якісь страви родичам, що живуть окремо, хрещеним батькам та бідним людям, щоб і ті раділи святу.

3. Творча хатинка

Конкурс. „Підготуй світличку до святої вечері ”

4. А зараз ми завітаємо до **« Святкової Поетичної вітальні»**

Різдвяні спогади

Митрополит Феодосій

Одного разу, коли ніч
Була занадто темною,
І тиша навкруги стояла,
Коли живе все спало
І чорної ночі покривало
Усе небо застеляло,
Там, де темні хмари
Аж до землі звисали,
Розкраїлась раптом надвоє гора.
З-під земної кори
Вийшло страшне чудовисько –
Чорніше чорної смоли.
То був Люципер сам
Персоною своєю.
В руках у нього був канат.
Оглянувшись в цю сторону і в ту,
Біс розмахнувся ним щосили
І кинув...
На Церкву Святу
Зашморг Люципер накинув.
Другий кінець біс опустив
На дно пекельне
І ухопилися за нього
Усіх мастей пекельні діти,
І потягли, щоб

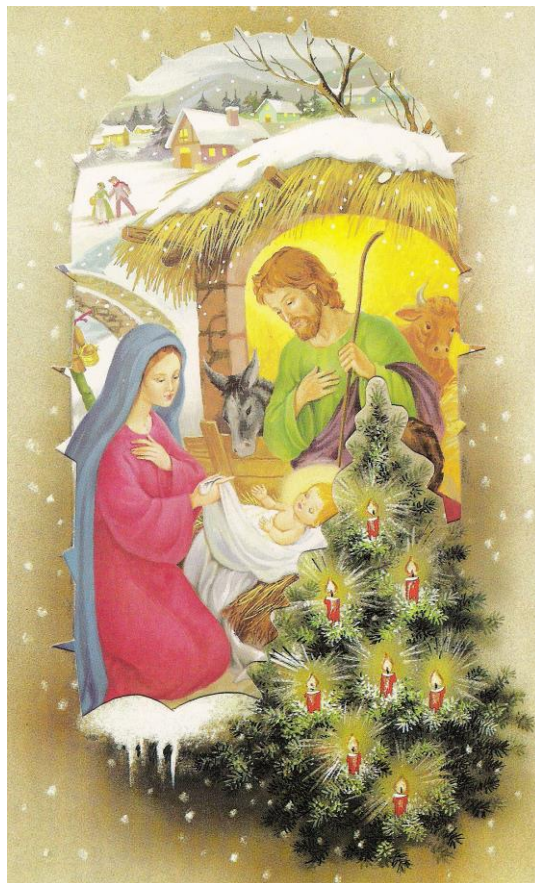
Церкву задушити,
Бо заважала вона їм,
Адже церковний спів
Муку нестерпну їм ніс –
Він долинав аж до них...
Реготався тронний біс –
Вітання „Христос Воскрес!”
Все тихішим ставало,
І колядників все менше
На Різдво колядувало...
Ледь дихала Церква,
Бо дух у неї затяло.

Зовсім не так було колись
В минулі радісні, блаженні дні
Мого щасливого дитинства.
Щоб уяву собі скласти
Щодо наших коляд,
Вернімося трохи назад
І зайдемо хоч в одну
Із селянських хат...
Ось мати сидить
Ще молода,
Щось вишиває,
А біля вікна
Василько бавиться,
На білий сніг поглядає,
Прохукавши ласицю
У замерзлій шибці.
– Мамо! – він питає, –
Ще далеко до Різдва?
– Залишилось три дні, –
Вона відповідає.
Василько знову сидить,
Різдва дожидає,
Щось тихесенько співає.
А в обідню пору знову:
– Ще далеко, мамо?
– Що?
– Та, Різдво...
– Ще три дні, синоню!
Увечері не раз питався
Про Різдвяні зорі
І, нарешті, зморений,
Він спати уклався.

Ще два дні малий Василько
Своїм питанням маму турбував
І, врешті, святвечір настав.
Стіл накрили сіном,
А поверх білу
Скатертину положили.
На покуті була кутя
І прибрана у стрічки кольорові
Коляда в кутку стояла.
Вечоріло...
Очікувана усіма Зоря Різдяна
Свій ясний промінь
Нарешті на землю послала.
Зібралась у хаті
Вся рідна сім'я:
Сяючий Василько,
Дід, бабуня й мати,
Прийшов батько із села,
Впустивши сиві клуби
Морозу до хати.
Богу помолившись,
Усі раді та щасливі
Посідали до столу.
А мати каже сину:
– Відчини, синоню, двері
І за звичаєм давнім
Проси Діда Мороза
Завітати до нашої хати.
– Морозе, Морозе!
Просимо у нас вечеряти! –
Дзвінким голосом Василько
У морозний вечір заволав.
Після цього ритуалу
Приступили до страв:
Була свіжа риба
І з грибами юшка,
Смачні з часником пампушки,
Була м'яка паляниця,
Мочені кислиці,
З медом млинці,
Із кашею голубці,
Солодка кутя на сіні,
Узвар із сушені
І ще щось було. То вже
Не пам'ятаю нині.

Коли вечеря скінчилась,
Знову Богу помолились
І всією сім'єю
Почали колядувати.
Як-то любо та мило,
Коли дідусь і онук,
Бабуня, син і мати
Творять Боже діло;
Тоді Бог, любов і мир
Єднають їх в єдину
Святу родину.
Я кращого раю
На землі не знаю.
І помиляється кожен,
Хто інших насолод
Для себе шукає
У винних погребках –
Там щастя немає.
Спокою й миру святого
Ніде не шукайте,
Окрім рідної оселі
Та чистого серця свого...

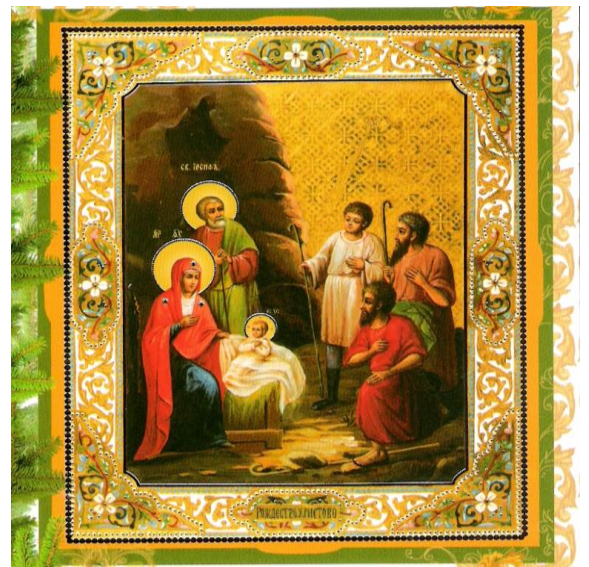

Було вже опівночі.
Співати перестали.
Василько, стомлений,
Схилив голівку на долоні
І почав дрімати.
Мов би скарб коштовний,
Обережно сина взяла мати
І на чисту постіль
Біля грубки вклала.
Хоч і ніжні материні руки,
Однак розбудили
Василька малого.
Він пестливо
Шию мамину обняв
І почав прохати:
– Розкажи мені, мамцю,
Про Ісуса малого! –
Шовкове гладячи
Волосся сина,
Щаслива мати,

Почала оповідати:
– Коли люди аж занадто
Всі стали грішити
І, забувши Єдиного Бога,
Ідолам почали служити,
Тоді, бажаючи спасти їх,
Бог Сам зволив
На землі явитись,
Від Діви Пречистої
В людське тіло воплотитись,

Так і сталось.
В стороні юдейській
Серед зимної ночі
У печерці темній
Світ засяяв неземний.
Там поміж бидлят
Син Божий народився,
Як простий бідняк.
Усі пізнали в Ньому Бога
І почали Йому служити,
У кого яка була змога:
Небесні Янголи
Пісень святих співали;
Небеса Йому зірку
Яскраву послали,
Аби вона до Віфлеєму
Шлях усім осявала.
Бідні пастухи
Низенько вклонялись,
А ягнятка своїм подихом
Зігріти Дитя намагались.
Лише Ірод лютий...
Та Василько
Цього вже не чув, він

Солодко спав
І посмішка мила
Прикрашала дитячі
Невинні вуста.
Василькові снились
Ясні небеса
І Янголи білі,
Дзвінки Божі пісні
В найріднішій хатині
Для нього співали.

Лиш один не співав.
Він кудись швидко летів
І вогненний меч
У правиці тримав.
Він летів, щоб мечем розрубати
Зашморг на Церкві Святій.
Він летів, щоб надати
Змогу дітям малим
Веселих коляд
Знов на свято співати.
Він летів, бо бажав,
Аби світ не страждав,
Він летів, щоб
Люципера злого
До пекла скоріш
Повернути назад.

Але Василько цього
Тоді ще не знав...
Він солодко спав
І Янгол Господній
Над його голівкою
Тихесенько, мирно літав.

Доречно провести інсценізацію Святвечора у родині за поданим віршованим матеріалом. Цікавою для дітей є організація святої вечері – спільної трапези з традиційними давніми стравами. Але головне – духовна сторона святкування Різдва Христового.

Ну а зараз настав час трохи відпочити.

Фізкультхвилинка.

Я іду (діти крокують).

Широке поле (розводять руками),

Мов зачароване, тихо лежить (присідають).

Білизною очі коле (закривають долонями очі),

Сніг сто іскрами блищить (махають руками).

IV. Закріплення вивченого

Любі діти! Дуже важливо прославляти Новонародженого Бога у молитвах. Але існують Різдвяні традиції прославлення Богонемовляти у колядках. Про них ми зараз і поговоримо.

РАДУЙСЯ, ОЙ РАДУЙСЯ, ЗЕМЛЕ ...

– Чи чули ви, любі діти, про маленьких колядників? Невже не чули? Колись давно в Україні їх було дуже багато.

Коли надходили Різдвяні свята, маленькі колядники, піймавши неводом найяснішу зірку і викувавши в кузні срібні дзвіночки, вирушали в далеку дорогу. Зірка світила їм, щоб колядники не збилися з путі, бо несли вони людям радісну звістку.

Колядують у нашій місцевості в день Різдва Христового, звичайно, діти, дорослі парубки та дівчата.

Колядники приходять до хати, стають під вікнами та всі гукають разом, щоб господарі благословили їх колядувати. Коли дозвіл одержували, починали співати колядку. Коли діти закінчували колядку співати, господарі виносили їм дещо з солодощів або ж по копійці. Колядувати ходили окремо хлопці, окремо дівчата. Хлопці ходили із „звіздою” та дзвоником. „Звізда” прикрашається кольоровим папером, стрічками, в середині „звізди” – свічка та образок „Народження Христа”. Ватага колядників складається з п’яти осіб: берези, звіздоноші, дзвонаря, міхоноші та запасного хлопця, що помагає міхоноші.

Такі колядники колядують, звичайно, у хаті під образами і співають, наприклад, такої колядки:

„ Нова радість стала, яка не бувала,
Звізда ясна над вертепом
Увесь світ осіяла...”

За таку колядку хлопців добре наділяють, запрошують до столу як дорогих гостей.

Дівчата ходять колядувати увечері, тому вони мають при собі ліхтар у формі місяця чи зірки. Ліхтар прив’язують до великого ціпка та тримають високо над головою. Дівчата, за звичай, у приміщення не входять, а співають надворі. Дівчат наділяють цукерками, різними солодощами та грошима.

○ Приготуйтеся до колядування. Виготовіть зірку, ліхтар, дзвоники. Колядки – це обрядові пісні, які виконуються на Різдвяні свята і в яких повідомляється про народження Сина Божого.

○ Однією з найдавніших, на думку вчених, є колядка „Ой, радуйся, земле!” Більшість колядок мають традиційну побудову: заспів, основний текст, приспів і закінчення – поколядь. Колядки – народно поетичні скарби. Великий внесок у збирання та видання колядок зробив етнограф-фольклорист Володимир Гнатюк. Протягом 15-ти років вчений працював над підготовкою двох книг колядок і щедрівок, де зібрані фольклористами усі колядки і щедрівки до ХХ століття. Дуже цінні ці книги!

○ Знайдіть у бібліотеці ці книги. Ознайомтеся з ними. Адже колядки є великим скарбом нашої духовності.

ДОБРИЙ ВЕЧІР ТОБІ, ПАНЕ ГОСПОДАРЮ

Добрий вечір тобі, пане господарю:

Радуйся!

Ой, радуйся, земле,

Син Божий народився.

Застилайте столи, та все килимами:
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.
Та кладіть калачі з ярої пшениці:
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.
Бо прийдуть до тебе три празники в гості:
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.
Ой, перший же празник – то Різдво Христове:
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.
А другий же празник – Святого Василя:
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.
А третій же празник – Святе Водохреща:
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.
А що перший празник зашле тобі втіху:
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.
А що другий празник зашле тобі щастя:
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.
А що третій празник зашле всім нам долю:
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився.

У ВІФЛЕЄМІ

У Віфлеємі, в стайні на сіні
Христос родився всім на спасіння!
Люди, радійте, Христа вітайте,

Божому Сину славу віддайте!
Слава на небі Богу Святому,
На землі спокій роду людському!

ПО ВСЬОМУ СВІТУ СТАЛА НОВИНА

По всьому світу стала новина:
Діва Марія Сина родила.
Сіном притрусила,
В ясла положила
Господнього Сина. (Двічі)
Діва Марія Бога просила:
„В що ж би Я Сина Свого сповила?” –
Ти, Небесний Царю,
Пришли Свої дари
Цього дому господарю. (Двічі)

Зійшли Ангели з неба до землі,
Принесли дари Діві Марії:
Три свічі воскові,
Ще й ризи шовкові
Ісусові Христові. (Двічі)

Ой, засіяла звізда на небі,
Прийшли Ангели к Діві Марії:
Співають Їй пісні,
Господній Невісті
Радість приносять. (Двічі)

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

Нова радість стала, яка не бувала:
Над вертепом звізда ясна світлом
засіяла.
Ангели співають, славу й честь
віщають,
На небі й на землі мир
проповідують.
І ми теж співаймо, Христа
прославляймо,
Із Марії Рожденого смиренно
благаймо:

– Просим Тебе Царю, Небесний
Владарю,
Даруй літа щасливії цього дому
господарю.
Щоб і хліб родився, щоб і скот
плодився,
Щоб господар цього дому
Та й ні об чім не журився.
Даруй господарю, даруй господині,
Даруй літа щасливії нашій славній
Україні!

НЕБО І ЗЕМЛЯ

Небо і земля, небо і земля нині торжествують.
Ангели людям, ангели людям весело спразнують.

Христос родився, Бог воплотився,
Ангели співають, царіє вітають,
Поклін оддають, пастиріє грають:

„Чудо, чудо!” – повідають.

Во Віфлеємі, во Віфлеємі весела новина,
Чистая Діва, Чистая Діва породила Сина!

Христос родився, Бог воплотився,
Ангели співають, царіє вітають,
Поклін оддають, пастиріє грають:
„Чудо, чудо!” – повідають.

Ангели служать, Ангели служать своєму Богу
І во вертепі, і во вертепі творять Його волю.

Христос родився, Бог воплотився,
Ангели співають, царіє вітають,
Поклін оддають, пастиріє грають:
„Чудо, чудо!” – повідають.

Триє царіє, триє царіє зі Сходу приходять,
Смирну і ліван, смирну і ліван, і злато приносять.

Христос родився, Бог воплотився,
Ангели співають, царіє вітають,
Поклін оддають, пастиріє грають:
„Чудо, чудо!” – повідають.

Царю і Богу, Царю і Богу тоє все дарують.
Пастирі людям, пастирі людям дивну вість сказують.

Христос родився, Бог воплотився,
Ангели співають, царіє вітають,
Поклін оддають, пастиріє грають:
„Чудо, чудо!” – повідають.

І ми Рожденому, і ми Родженому Богу поклін даймо:
„Слава во вишніх, слава во вишніх!” – Йому заспіваймо.

Христос родився, Бог воплотився,
Ангели співають, царіє вітають,
Поклін оддають, пастиріє грають:
„Чудо, чудо!” – повідають.

Слухання аудіо-запису народних колядок.

V. Підсумок уроку.

Дорогі діти! Сьогодні на уроці ми ознайомилися із православними традиціями святкування Різдва Христового в родині. У кожної родини є свої звичаї і традиції. Однак, головним у благоговійному проведенні цих свят є відвідування урочистих служб у храмі Божому і прославлення Богонемовляти у молитвах.

Список використаної літератури

1. Блаженніший митрополит Володимир (Сабодан). Послання, проповіді, промови / Блаженніший митрополит Володимир (Сабодан). – Т. 8. – К. : Вид-во Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври, 2005 - 483 с.
2. Біблія в переказі для дітей. Старий і Новий завіт. – 3-є вид., перегл. і удоскон. – К. : Українське біблійне товариство, 2003. – 403 с.
3. Моя первая Священная История. Учение Христа, изложенное для детей. / П. Воздвиженский, Л. Толстой. – М. : Белый город, 2003.– 252 с.; ил.
4. Митрополит Феодосій (М.Н. Дикун - Ваколюк). Байки. – Полтава, 1984 (рукопис).
5. Митрополит Феодосій (М.Н. Дикун - Ваколюк). Думи мої, думи. Полтава, 1993 (рукопис).
6. Митрополит Феодосій (М.Н. Дикун - Ваколюк). Український Еклезіаст. – Полтава, 2000 (рукопис).
7. Митрополит Феодосій (М.Н. Дикун - Ваколюк). Проповіді. – Полтава, 2000 (рукопис).
8. Мовчун А. Абетка моральності : навч. посібн. Хдля 1-6 кл.] / Антоніна Мовчун, Леся Мовчун. – К. : Злата, 2009. – 304 с.
9. Коструба С. Чарівний струмок. [Текст] : проб. підруч. для 3 кл. чотириріч. та 2 кл. триріч. почат. шк. / С. С. Коструба [та ін]. – К. : Форум, 2000. – 304 с.: іл.
10. Косицька З. Небо і ми. Біблійні історії для маленьких / Зінаїда Косицька. – К. : Видавничий дім «Адеф-Україна», 2008. – 128 с.
11. Савченко О. Виховний потенціал початкової освіти / Олександра Савченко. – К. : Фенікс, 2007. – 234 с.
12. Сурова Л. В. Открытый урок : книга [для педагогов и родителей]. – Клин : Христианская жизнь, 2006. – 478 с.
13. Сухомлинський В. Вогнегривий Коник. [Текст] : оповідання та казки : для мол. шк. віку / Василь Сухомлинський . – К. : Вікар, 2008. – 208 с.
14. Ушинський К. Чотири бажання. [Текст] : оповідання та казки : для мол. шк. віку / К. Д. Ушинський ; пер. з рос. М. Шумила ; післям. А. Г. Погрібного ; іл. – К. : Молодь, 1997. – 176 с.

